

ΝΕΑ Ε

ΠΟΧΗ

ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ Ε

ΓΙΚΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ής:
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΩΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΩΣ

ΙΩΑΝ. ΗΡ. Μ

ΑΠΕΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ Β'. ΤΕΥΧΟΣ 84ον

8 Μαΐου 1926

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ

ριφθῶσιν ἑκατοντάδες χιλιάδων ἐργα-
αίς τοὺς δρόμους καὶ ἐπανξήνη οὕτως
ῖσις ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων
ροτάσεις ταύτας ἢ ὡς τῶν ἀπεί-

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΓΟΥΝΑΡΗ
Φυλλάδιον 1ον

- Ἐπὶ τῆς καταστάσεως: Ἡ ἀγγλικὴ ἀπεργία.
Ἐξωτερικὴ ἐβδομάς
Ἐσωτερικὴ ἐβδομάς
Οἰκονομολογικὴ ἐβδομάς
Ἀδαμαντίου Πολυζωίδου: Τὸ ἐμπόριον τῆς Γιουγκοσλαβίας
καὶ ἡ Θεσσαλονίκη.
Π. Ε. Γαρουφαλιά: Ἡ Ἑλληνικὴ χρηματαγορά.
Μ. Μαλαίνου: Ὁ Καποδίστριας καὶ ἡ Συνέλευσις τοῦ Ἀργεῦς.
Γ. Κλεμανσώ: Δημοσθένης

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΕΛΑΦΕΙΑ: ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΟΡΟΙ ΣΥΝΑΘΜΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δραχ. 150
ΕΞΑΜΗΝΟΣ	" 75
ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (γενικῶς)	£ 1
" ΑΜΕΡΙΚΗΣ	Δολλάρια 5
Ἐξάμηνοι συνδρομαὶ Ἐσωτερικοῦ καὶ τρίμη- νοι Ἐσωτερικοῦ δεῖ γίνονται δεκταί.	

— Διὰ δημοσιεύσεις ἀγγελιῶν ἰδιαιτέρως
συμφωνίαι.

— Τὰ ἐμβάσματα ἀπευθύνονται δι' ἐπι-
ταγῆς πρὸς τὴν διεύθυνσιν.

— Διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν περὶ τὴν ἀπο-
στολὴν τοῦ φύλλου οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ
παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται πρὸς τὴν
Διεύθυνσιν.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΠΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ ΠΕΝΤΕ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΤΑΙΡΙΑ

ΤΗΛ. ΔΙΕΥΘ. : ΤΡΑΘΗΝΩΝ

ΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 72.000.000
ΕΦΑΛΛΙΟΝ ΔΡ. 28.600.000

ΕΤΗΜΑΤΑ

ΑΙΟΝΙΟΝ	ΚΟΖΑΝΗ	ΠΟΤΑΜΟΣ
ΑΜΦΙΣΣΑ	ΚΟΜΟΤΙΝΗ	(Κυβερνών)
ΑΜΑΛΙΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΟΣ	ΠΡΕΒΕΖΑ
ΑΡΓΟΣ	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	ΠΥΡΓΟΣ
ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΝ	ΛΑΜΙΑ	ΡΕΘΥΜΝΟΣ
ΒΑΘΥ (Σάμου)	ΛΑΡΙΣΣΑ	ΣΠΑΡΤΗ
ΒΟΛΟΣ	ΛΕΒΑΔΕΙΑ	ΣΟΡΟΒΙΤΣ
ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΟΙ	ΛΕΥΚΑΣ	ΣΥΡΟΣ
ΓΥΘΕΙΟΝ	ΛΙΜΝΗ (Εδδαίας)	ΤΡΙΚΚΑΛΑ
ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ	ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ	ΤΡΙΠΟΛΙΣ
ΔΡΑΜΑ	ΜΥΤΙΛΗΝΗ	ΤΣΟΤΡΑΙΟΝ
	ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ	ΥΔΡΑ
	ΞΑΝΘΗ	ΦΛΩΡΙΝΑ
	ΕΥΔΟΚΑΣΤΡΟΝ	ΧΑΛΚΙΣ
	ΠΑΤΡΑΙ	ΧΑΝΙΑ
	ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ	ΧΙΟΣ
	πλ. Τελωνείου	
	ΚΑΡΜΕΝΗΣΙΟΝ	
	ΚΑΣΤΟΡΙΑ	
	ΚΑΣΤΡΟΝ	
	(Δήμου)	
	ΚΕΡΚΥΡΑ	
	ΚΙΑΤΟΝ	

ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ : ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, Pine Street 25 ΒΟΣΤΩΝΗ
Athens Banker's Corporation.

ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ : ΛΟΝΔΙΝΟΝ, Fenchurch Street 22.

ΕΝ Κ. ΠΡΩ : ΛΕΜΕΣΟΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΕΝ ΑΙ ΎΠΤΩ : ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, ΚΑΙΡΟΝ, ΠΟΡΤ-ΣΑΪΔ.

ΠΥΚΝΟΤΑΤΟΝ ΔΙΚΤΥΟΝ ΑΝ ΑΠΟΚΡΙΤΩΝ

Καταθέσεις εις Δραχμάς και Συνάλλαγμα επί του Έξωτερικού
έν όψει και επί προθεσμία.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΜΕΧΡΙ ΔΡ. 20.000 πρὸς 4 ο/ο

ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑΣ ΟΡΟΥΣ

ΕΤΟΣ Β΄.

9 ΜΑΪΟΥ 1926

ΤΕΥΧΟΣ 84ον

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Διευθυντής:
ΙΩΑΝ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ

8 Μαΐου 1926

Ἡ ἐκτραγείσα ἐσχάτως πανεργατικὴ ἀπεργία ἐν Ἀγγλίᾳ, — ἡ μεγαλειτέρα ἐξ ὅσων μέχρι τοῦδε ἐσημείωσεν ἡ ἱστορία τῆς πάλης καὶ τῶν ἀγῶνων τῶν ἀγγλικῶν κοινωνικῶν τάξεων — ὀφείλει τὰ αἷτια αὐτῆς εἰς τὴν κρίσιν, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1920 ἰδίᾳ ἤρξατο νὰ ἐμφανίζεται εἰς τὰ ἀγγλικά γαιανθρακωρυχεῖα. Οἱ δυσμενεῖς οἰκονομικοὶ ὁροὶ ὑφ' ὧν εἰλάμβανε χώραν ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ ἀγγλικοῦ γαιάνθρακος, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν τιμὴν αὐτοῦ ἐν τῇ διεθνῇ ἀγορᾷ καὶ πρὸς τοὺς καλύτερους ὁρους, ὧν οὐδε εἰσράζοντο τὰ ξένα γαιανθρακωρυχεῖα, ὠδήγησαν ταχέως εἰς κρίσιν, ἥς τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅπως τὸ πλεῖστον τῶν ἀγγλικῶν γαιανθρακωρυχείων καταλείπη, ἐπὶ κέρδους, ζημίαν συνεχῶς ἀξιοσημειώσαν. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν Γάλλων κατάληψις τοῦ Ροῦρ τὸ 1923 μεγάλως ἀνεκούφιτος τὴν ἀγγλικὴν γαιανθρακωρυχὴν. Οὐχ ἦτιον ὁ διακανονισμὸς τοῦ ζητήματος τῶν γερμανικῶν ἐπανορθώσεων διὰ τῶν σχεδίων Νιάδης συνεπήγαγε τὴν ἐκκένωσιν τῆς γαιανθρακωρυχῆς ταύτης περιφερείας καὶ τὴν ἐκ νέου ἐμφάνισιν τοῦ σοβαροῦς τοῦτου οἰκονομικοῦ προβλήματος τῆς Ἀγγλίας ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ὀξύτητι. Οἱ Ἀγγλοὶ γαιανθρακωρυχοὶ εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ καταγγέλλωσι τὰς ὑφιστάμενας μετὰ τῶν γαιανθρακωρυχῶν συμβάσεις ἐργασίας καὶ νὰ δηλώσωσιν, ὅτι μοιραῖος ὄφειλον νὰ προσδῶσιν εἰς μείωσιν τῶν ἡμερομισθίων καὶ εἰς αὐξήσιν τῶν ὥρων ἐργασίας, εἰδὼν δὲν ἤθελε νὰ ἴδῃ τις τὰς ἀγγλικὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ ἀνθρακος νὰ κάμπτονται καὶ νὰ σταματῶσι τὴν λειτουργίαν τῶν διαδοχικῶν,

ἵνα ριφθῶσιν ἐκατοντάδες χιλιάδων ἐργατῶν εἰς τοὺς δρόμους καὶ ἐπανηθῇ οὕτως ἀφαντάστως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων.

Τὰς προτάσεις ταύτας ὅμως τῶν γαιανθρακωρυχῶν ἀπέκρουσαν πεισμόνως οἱ ἐργαταί, οἵτινες καὶ προετίμησαν νὰ κηρύξωσι πανεργατικὴν ἀπεργίαν, βοηθούμενοι καὶ ἀπὸ τοὺς λοιποὺς συναδέλφους τῶν, παρὰ νὰ ἀπολέσωσι τὸ μετὰ τούτους μόχθους ἀποκτηθὲν ἴσως τῆς ἐργασίας καὶ τὸ ποσὸν τοῦ λαμβανομένου ἡμερομισθίου.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμήν ἡ παρέρχουσα τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως προέλαβε τὴν κήρυξιν τῆς ἀπεργίας, ἐνῶ ἡ κρίσις τοῦ ὅλου προβλήματος ἀνεβάλλετο δι' ἓν ἔτος, τοῦ φορολογουμένου Ἀγγλοῦ πολίτου κληθέντος νὰ καταβάλῃ τὴν ζημίαν, ἣν ἐφίστατο ἐκ τῆς διατηρήσεως τῆς κατὰστάσεως ταύτης τὰ ἀγγλικά γαιανθρακωρυχεῖα. Τὸ βάρος τὸ ἐπιβλήθη τοιοῦτοτρόπως εἰς τὸν ἀγγλικὸν προϋπολογισμόν, ὅπως πᾶσι τεράστιον.

Ἐν τῷ μεταξύ συνεκροτήθη ἐπιτροπὴ ἐξ ἐδικῶν πρὸς μελέτην τοῦ ὅλου ζητήματος καὶ πρὸς ὑπόδειξιν τῶν μέσων τῆς θεραπείας τοῦ κοινωνικοῦ τοῦτου κινδύνου τῆς Ἀγγλίας. Ὡς μέσα ἐπεδείχθησαν δύο: Ἐν τοιοῦτον μονίμου λύσεως καὶ διεξοχὴν προσωρινῆς τοιαύτης.

Ὡς τρόπος οὐκίτης λύσεως τοῦ ζητήματος προτιμήθη ἡ ἀνακαίνισις τῶν τεχνικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ ἡ προσαρμογὴ τῶν ὥρων, ὑφ' ὧν οὐδε τελείται ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ ἀγγλικοῦ γαιάνθρακος, πρὸς τὰς νεωτέρας μεθόδους, τὰς ἐνδεικνυόμενας ἐκ τῆς μεταπολεμικῆς ἰδίᾳ προόδου τῆς μηχανικῆς ἐ-

πιστήμης και της μηχανουργικής τέχνης. 'Επειδή όμως η ιοιαυτή ανακαίνισης των μηχανικών εγκαταστάσεων, δι' ης θέλει επιτευχθῇ ἡ ἀφθονιότερα καὶ εὐθηνοτέρα ἐξαγωγή τοῦ ἀγγλικοῦ γαιάνθρακος, απαιτεῖ χρόνον ἀρκούντως σημαντικόν, τοῦλάχιστον 5 ἐτῶν, ἡ 'Επιτροπή, ὡς προσωρινήν λύσιν, προτείνει τοιαύτην πρὸς τοὺς ὅρους τῆς ἀκριθείας τῆς ζωῆς διαρρῦνθαι τῶν ἐργαζιῶν μισθῶν, ὥστε, καίτοι ἀποφενγόμενης τῆς καταστροφῆς τοῦ ἔωρου, νὰ κατασθῇ οὐχ ἥτιον δυνατὴ ἡ οὐχὶ ἐπὶ ζημίᾳ συνέχσις τῆς λειτουργίας τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ ἀνθρακος. Προφανῶς τὰ ἐργατικά ἡμερομίσθια ὠφείλουν νὰ υποσῶσι, κατὰ τὸ σχέδιον τῆς 'Επιτροπῆς, μείωσιν. Ἀλλὰ τὴν μείωσιν ταύτην ἀποκρούουν ἐκ νέου οἱ Ἀγγλοὶ ἐργάται.

Ἐξ ἄλλου, ἡ ἀγγλικὴ κυβερνήσις κατηγορηματικῶς ἐδήλωσεν, ὅτι οὐδεμίαν τοῦ λοιποῦ ἐπιχορήγησιν εἶναι διατεθειμένη νὰ παράσῃ εἰς τὰ ἀγγλικά γαιανθρακωρυχεῖα, οὐδὲ νὰ καταβάλῃ αὐτὴ τὴν πραγμα-

τοποιουμένην ἐπ' αὐτῶν ζημίαν.

Ἡ σύγκρουσις ὑπῆρξε μοιραία. Μὴ ἐξευρεθέντος ἐνὸς κοινῶν βιβέντιον, οἱ Ἀγγλοὶ ἐργάται, προσηλωμένοι μετὰ πείσματος εἰς τὰ κτηθέντα δικαιώματά των, ἐκήρυξαν τὴν ἀπεργίαν ἀκριθῶς τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐξέπνεε καὶ ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως πρὸς παροχὴν τῆς ἐπιχορηγήσεως.

Ὁ κλονισμός, ὃν θέλει ὑποστῇ ἐκ τῆς ἀπεργίας ταύτης ἡ ἀγγλικὴ βιομηχανικὴ ζωὴ, εἶναι παμμέγιστος. Ἡμεῖς, ἔχοντες τὴν γνώμην, διὸ διατάραξις τῆς οικονομικῆς ζωῆς μιᾶς τοσοῦτον μεγάλης παραγωγικῆς χώρας κατ' ἀνάγκην θέλει συνεπιφέρει καὶ διατάραξιν τῆς παγκοσμίου οικονομικῆς ζωῆς, δὲν δυνάμεθα εἰρῇ νὰ εἰσέλθωμεν ταχὺν τὸν τετραμνηστὸν τῆς ἀπεργίας ταύτης καὶ ριζικὴν τὴν λύσιν εἰς ἓν τοσοῦτον ζωτικόν, ἀλλὰ καὶ ἀκανθῶδες πρόβλημα τῆς ἐθνικῆς οικονομίας τῆς Βρετανικῆς Αὐτοκρατορίας.

HOMO NOVUS

ΕΞΟΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Τὸ ζήτημα τῶν ἀγγλικῶν ἀνθρακωρυχείων, ὁσημέραι οὐκ ἐπιμένον, ἐπέφερε τὴν ἐκρηκτικὴν μεγίστης ἐργατικῆς ἀπεργίας ἐν Ἀγγλίᾳ, πρωτοφανοῦς ἴσως εἰς τὰ χρονικά τῆς ἱστορίας, λόγῳ τοῦ μεγίστου ἀριθμοῦ τῶν ἀπεργῶν, ἀνερχομένων εἰς ἓν ἑκατομμύριον διακοσίας χιλιάδας. Αἱ ἐργατικά διεκδικήσεις εἶναι ἀληθεῖς ὅτι κατὰ τὴν παρούσαν ἀπεργίαν δὲν θίγουν ἀμέσως τὸ ζήτημα τῆς κυριότητος τῶν ἀνθρακωρυχείων. Ἀλλ' οἱ ἐργάται ἀξιοῦντες νὰ καθιερωθῇ «ἐθνικὸς μισθός» παρ' αὐτῶν θίγουν ἐμμέσως τὸ ζήτημα τῆς κυριότητος καὶ ἐνεκα τούτου ἐπροκάλεσαν τὴν ἐπίμονον ἀρνήσιν τῶν ἰδιοκτητῶν, οἱ ὅποιοι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἔσπευον ν' ἀποδεχθῶν τὴν καθιέρωσιν τοιαύτης ἀρχῆς.

Ἀφορμὴ πρὸς ἐκρηκτικὴν τῆς ἀπεργίας δὲν εἶναι μόνον τὸ ζήτημα τῆς κυριότητος τῶν γαιανθρακωρυχείων. Τὸ πρόγραμμα τοῦ ἐργατικοῦ πολιτικοῦ κόμματος περιλαμβάνει ὡς ἓν ἐκ τῶν πρώτων στοιχείων τὴν κρατοποίησιν τοῦ ὑποχθονίου πλούτου καὶ πρὸς τὴν ἰδέαν ταύτην ἐπαρκῶς ἤδη ὥριμον εἰς τὴν συνείδησιν τῶν Ἀγγλῶν πολιτῶν, διάκεινται συμπᾶς καὶ ἕτερα μέλη τοῦ πολιτικοῦ κόσμου τῆς Ἀγγλίας, μὴ ἀγνῶντα εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐργατικοῦ κόμ-

ματος, μεταξύ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ αὐτὸς ὁ πρῶτος πρωθυπουργός καὶ συναρχηγός τῶν Φιλελευθέρων κ. Λόυδ Τζώρτζ. Ἀλλ' ὡς εἶπομεν ἡ διαμάχη μεταξύ τῶν ἐργατῶν καὶ ἰδιοκτητῶν δὲν λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου, ὑφίσταται δὲ ἑτέρα ἀφορμὴ ἔχουσα ὡς ἐξῆς: Ἡ Γερμανία ὑπόχρεως πρὸς καταβολὴν ἐπονορθώσεων εἰς εἶδος, παρέσχεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἱκανὰ ποσότητος γαιάνθρακος. Συνεπεία τούτου ἡ καὶ ἐξ ἄλλων λόγων βεβαρυμένη διεθνὴς ἀγορὰ τοῦ εἶδους τούτου ἐπεβαρύνθη ἐτι μᾶλλον καὶ κατὰ συνέπειαν αἱ τιμαὶ ἐξέπεσαν, μὴ ἀνταποκρινόμεναι πλέον εἰς τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς καὶ ἐκμεταλλεύσεως. Ὅπως μὴ διακοποῦν αἱ ἐργασίαι καὶ ὅπως μὴ ἐπαυθῇ τὸ ἱκανῶς μέγα πλῆθος τῶν ἀέργων ἐργατῶν ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τῆς προσθήκης ἀνέργων γαιανθρακωρυχείων, ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις προχείρως λύουσα τὸ ζήτημα, ἠναγκάσθη νὰ προβῇ εἰς παροχὴν ἐπιχορηγήσεων εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν γαιανθρακωρυχείων, ἀποτρέπουσα οὕτω τὸ σταμάτισμα τῶν ἐργασιῶν.

Ἀλλ' ἡ παροχὴ αὕτη ἐπιβαρύνει τὸν προϋπολογισμόν καὶ αὐξάνει τὸ κόστος τῆς ζωῆς τοῦ Ἀγγλοῦ ἐργάτου. Ἀφ' ἑτέρου

ἡ καθιέρωσις ἐν Ἀγγλίᾳ τῆς χρυσῆς νομισματικῆς μονάδος συντελεῖ πολὺ καὶ εἰς τὴν δυσχέρειαν τῆς ἐξαγωγῆς καὶ εἰς τὴν ἐπαύθησιν τοῦ κόστους τῆς ζωῆς. Ἐνεκα τῶν λόγων τούτων οἱ ἐργάται ζητοῦντες βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν τοῦ βίου των εὐρίσκονται πρὸ ἀνενδότου ἀρνήσεως τῶν ἐργοδοτῶν μὴ δυναμένων νὰ ἱκανοποιήσωσιν ὑλικῶς τὰς ἐργατικὰς ἀξιώσεις. Ἡ φυσικὴ λύσις τοῦ ζητήματος θὰ ἦτο μία. Ἡ κρατοποίησις τοῦ ὑποχθονίου πλούτου. Ἀλλ' ἡ παρούσα Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀποτελουμένη ἐξ ὁμοιογενῶν συντηρητικῶν στοιχείων δὲν δύναται ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον νὰ προβῇ εἰς τὴν ριζικὴν ταύτην λύσιν.

Αἱ τελευταῖαι πληροφορίες ἐκ Λονδίνου ἀναφέρουν ὅτι ἡ ἀπεργία συνεχίζεται καὶ ὅτι ἡ κατάστασις παραμένει στάσιμος. Ἐμμεσοὶ τινὲς προσπάθειαι τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ὁργανώσεων ὅπως ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀπέτυχον, τῆς Κυβερνήσεως ἐμμενοῦσης ὅπως ἀρθῇ ἡ ἀπεργία πρῶτον καὶ ἰσχυρῶς προέλθῃ εἰς συζήτησιν μετὰ τῶν ἀπεργῶν. Ἡ ἐμμονὴ τῆς Κυβερνήσεως ὀφείλεται εἰς τὴν πεποίθησιν τὴν ὅποιαν ἐμόρφωσεν αὕτη ὅτι λόγῳ τῆς ἐλλείψεως συντηρήσεως τῶν ἀπεργῶν καὶ τῆς μὴ χρηματικῆς ἐνισχύσεως αὐτῶν μετὰ παρέλευσιν ἐβδομάδος ἡ ἀπεργία θὰ λήξῃ. Ἡ ἀποτυχία πάντως διαφαίνεται ὡς ἀσφαλής. Ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐμμεῖνῃ μέχρι ἐσχάτων μετὰ τῆς αὐτῆς αὐστηρότητος διὰ λόγους πολιτικοῦ φρονήσεως ὅτι ὑπὸ τὰς σημερινὰς περιστάσεις ὑποχώρησις θὰ ἐσημαινεν χρεωκοπίαν τοῦ καθεστώτος.

Ἡ ἐνεκα τῆς ἀπεργίας δημιουργηθεῖσα ἐν Ἀγγλίᾳ κατάστασις παραμένει ἀμετάβλητος. Πολλοὶ ἐκ τῶν ζωτικῶν δημοσιῶν ὑπηρεσιῶν παρέλυσαν, ἀλλὰ συνεπεία τῶν ληφθέντων ἐπειγόντως μέτρων ἐπῆλθε βελτίωσις τις καὶ τὸ κοινὸν συμμορφῶται βαθμὴν πρὸς τὴν νέαν κατάστασιν, ἥτις, μολοντί ἐπροξένησε μεγάλην ἀνωμαλίαν, δὲν κατέληξεν εἰς πλήρη διακοπὴν πάσης κινήσεως.

Ἐκ τῶν διαβιβασθεισῶν εἰδήσεων ἐξ ὧν τῶν ἀγγλικῶν ἐπαρχιῶν προκύπτει ὅτι δὲν διεπράχθησαν βιαιοπραγαίαι ὑπὸ τῶν ἀπεργῶν ἢ τῶν εὐμενῶς διατεθειμένων πρὸς αὐτοὺς καὶ ὅτι τὸ κοινὸν δέχεται τὴν μεταβολὴν τῆς καταστάσεως μετὰ γαλήνης.

Αἱ τυπογραφικαὶ ἐργασίαι κατ' οὐσίαν ἐπαυσαν διὰ τῆς προσχωρήσεως εἰς τὴν ἀπεργίαν καὶ τῶν ὀλίγων τυπογράφων, ἄλλῃ

ὅμως ἐπέκτασις τῆς ἀπεργίας δὲν συνέβη παρὰ τὰς δυσκολίας πολλὰ τῶν ἐφημερίδων τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν ἐπαρχιῶν κατάρθωσαν νὰ ἐκδώσουν μικρὰ φύλλα περιέχοντα σύντομον περιγραφὴν τῶν γεγονότων. Τὸ ἐκδοθὲν πρῶτον φύλλον τῆς «Βρεττανικῆς Ἐφημερίδος» (κοινῆς ἐκδόσεως τοῦ Λονδινείου Τύπου) περιέχει δὴλῶσιν τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως καθ' ἣν αὕτη ἀρνεῖται νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τῶν ἀπεργῶν μέχρις οὐ αἱ ἐργατικά ἔνώσεις ἀνακαλέσωσιν τὴν διαταγὴν των περὶ κηρύξεως γενικῆς ἀπεργίας, διότι ἡ διαταγὴ αὕτη ἀποτελεῖ ἀπειλὴν κατὰ τοῦ πολιτεύματος τοῦ κράτους. Ἡ ἐφημερίς προσθέτει ὅτι ἡ νίκη τῶν ἀπεργῶν θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπ' ἀπειρον ἐξακολούθησιν τῶν ἐπιχορηγήσεων τοῦ κράτους πρὸς τὰ γαιανθρακωρυχεῖα θὰ ἔχῃ δὲ καὶ τὴν ἐννοίαν καταργήσεως τοῦ κοινοβουλίου διὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ ὁποῖου τὸ ἀγγλικὸν ἔθνος ἠγωνίσθη ἐπὶ 300 ἔτη.

Δὲν ὑφίσταται πλέον σύγκρουσις μεταξύ κεφαλαίου καὶ ἐργασίας, ἀλλὰ σύγκρουσις κοινοβουλίου καὶ ἐργατικῶν ἐνώσεων καὶ κατὰ τὴν πάλιν ταύτην μόνον οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ λαοῦ ἀντιπρόσωποι δύνανται νὰ νικήσουν. Ἡ Κυβέρνησις ἔχει ἐπαρκῆ ἐξουσίαν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς καὶ πάντες πρέπει νὰ ἔχουν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως.

Αἱ τελευταῖαι ἐκ Λονδίνου πληροφορίες ἀναφέρουν ὅτι τὴν ἐσπέραν τῆς παρελθούσης Τετάρτης συνηντήθησαν ὁ πρωθυπουργός κ. Μπάλντουϊν καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν ἐργατῶν κ. Τόμας καὶ συνεζήτησαν ἐπὶ μακρὸν περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν θὰ ἦδύνατο νὰ διευθετηθῇ τὰ ἀπεργιακὰ ζήτημα. Μολοντί δὲν ἐγγνώσθησαν εἰσέτι αἱ λεπτομέρειαι τῆς συνδιαλέξεως ταύτης βεβαιούται ἐν τούτοις ὅτι ἀντιμετωπίζεται λίαν συντόμως ἡ λήξις τῆς ἀπεργίας.

Πληροφορίαι ἐκ Βουκουρεστίου ἀναφέρουν ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἀποτόμως διακυμάνσεις τοῦ λεί, αἱ ὁποῖαι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀπότομον ὑπερτίμησιν τοῦ ξένου συναλλάγματος. Οὕτω ἡ ἀγγλικὴ λίρα ἀνῆλθεν εἰς τὰ 1416 λεί, τὸ δὲ δολλάριον εἰς τὰ 293. Αἱ μεγάλοι τράπεζαι ἐπαυσαν καθ' ὁλοκληρίαν ἐνεργοῦσαι τὸ ἐμπόριον συναλλάγματος ἢ δὲ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἀπέχει οἰασδήποτε παρεμβάσεως ὅπως συγκρατήσῃ τὴν ραγδαίαν πτώσιν τοῦ λεί. Ἐπικρατεῖ γενικὴ ἀγωνία ἐν ἀναμονῇ ἐξαιρετικῶν ἀποφάσεων τῆς κυβερνήσεως.

PROBUS

ΕΞΟΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Αί τελευταίαι δηλώσεις του κ. Παγκάλου, καθ' ὅς (ἡ) πολιτική κατάσταση ἀπὸ τῆς παραιτήσεως τοῦ κ. Κουντουριώτου δὲν μετεβλήθη οὐσιαστικῶς, πέραν τῆς ἐκλογῆς του, ὡς Προέδρου καὶ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος ὑπὸ τοῦ Λαοῦ πιστοποιούν, ὅτι ἡ δικτατορική Κυβέρνησις τοῦ κ. Παγκάλου οὐδεμίαν πολιτικὴν ἐξέλιξιν ὑπέστη ἀπὸ τῆς 4ης Ἰανουαρίου καὶ συνεπῶς συνεχίζεται ἡ αὐτὴ κατάσταση ἀνευ τινὸς τροπῆς πρὸς τὴν ὁμαλότητα. Ὁ κ. Παγκάλος, συγκεντρῶσας πάσας τὰς ἐξουσίας εἰς χεῖράς του, συνεχίζει τὴν χαρὰχθεῖσαν πορείαν του καὶ βαδίζει πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματός του, ἀνευ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου καὶ ὑπὸ τὴν περιορισμένην τοῦ Τύπου δράσιν. Τὸ ζήτημα τῶν ἐκλογῶν καὶ τῆς κυρώσεως τοῦ νέου Συντάγματος, τὸ ὁποῖον δὲν ἐδημοσιεύθη εἰσέτι, ἀποτελοῦν λεπτομέρειαν, ὡς εἶπεν ὁ ἱδιος ὁ κ. Παγκάλος, τῆς ὅλης καταστάσεως, αἱ δὲ ἐκλογαί, ὡς ἐτιμίσθη ὑπὸ ἐτέρου κυβερνητικοῦ παράγοντος, δὲν ἀποτελοῦν σκοπὸν διὰ τὴν κυβερνήσιν, ὅπως διὰ τὰ πολιτικὰ κάμματα, ἀλλὰ μέσα πρὸς ρύθμισιν τῶν ἐσωτερικῶν ζητημάτων.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας πᾶσα ἐλπίς ἐπαυρῶν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ὁμαλότητα ἐν τῷ παρόντι δὲν φαίνεται οὐδαμῶδες καὶ ἡ ὅλη κατάσταση παραμένει ἀμετάβλητος.

Ἐν τῷ μεταξὺ φημί ἐκκυκλοφόρησαν περὶ ὑπουργικῆς μεταβολῆς καὶ ἀναθέσεως τῆς προεδρείας τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸν κ. Σοφοῦλην ἢ τὸν κ. Ζαβιτοῦλον ἢ ἄλλον τινὰ ἐκ τῶν ὑπουργῶν, ὡς τοὺς κ. κ. Ρούφον ἢ Τσερούλην. Ἡ συνάντησις τοῦ κ. Παγκάλου μετὰ τοῦ κ. Ζαβιτοῦλου ἐν Ἐλευσίνι ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ ἐνιαιθῶσιν αἱ φημὶ αὗται.

Ὁ κ. Ζαβιτοῦλος, ἐρωτηθεὶς ἐπὶ τοῦτον, εἶπεν:

«Ὅλα ὅσα λέγονται δὲν εἶναι παρὰ διαδόσεις. Ἐγὼ δὲν γνωρίζω τίποτε, προσέθηκε. Πρὸ ἡμερῶν—10 ἢ 15 δὲν ἐνθυμούμαι ἀκριβῶς—ἐβουλοδοσκοπήθη παρὰ τριῶν-τεσσάρων προσώπων ἐάν θὰ ἐδεχόμην νὰ ἀναλάβω τὴν προεδρίαν τῆς Κυβερνήσεως. Καίτοι δὲν ἐγνώριζα ἐάν οἱ βουλοδοσκοποῦντές με εἶχον ἐντολὴν σχετικὴν ἐκ μέρους τοῦ κ. Παγκάλου τοὺς ἀπήντησα ὅτι ἐπρεπε νὰ γίνουν ὁρισμένα πράγματα διὰ νὰ ἀποδεχθῶ νὰ ἀναλάβω τὴν προεδρίαν τῆς Κυ-

βερνήσεως. Ἐκτοτε δὲν μοῦ ἔγινε οὐδεὶς σχετικὸς λόγος παρ' οὐδενὸς ἐπισήμως. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι χθὲς συνηντήθη με τὸν κ. Παγκάλον ἐν Ἐλευσίνι. Ἡ συνάντησις μας ὅμως ἦτο ὅλως τυχαία οὐδὲν δὲ κατ' αὐτὴν ἐλέγχθη σχετικῶς με ὅσα διαδίδονται.»

Ὁμοίως καὶ ὁ κ. Παγκάλος διέψευσε ταῦτα, ὡς ἐπίσης διεψεύσθη ἡ παραιτήσις τοῦ κ. Κουντουριώτου καὶ ἄλλων τινῶν ὑπουργῶν. Ἐβεβαιώθη δὲ ἀντιθέτως, ὅτι κατὰ τὸ τελευταῖον ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὁ κ. Κουντουριώτος ἐτίμισε, ὅτι ἡ ψήφος τοῦ Λαοῦ εἶχε τὴν ἐννοίαν τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν πράξεων τοῦ κυρίου Παγκάλου καὶ τὴν ἐκφράσιν ἐμπιστοσύνης πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον, συνεπῶς δὲν ὑφίσταται ζήτημα μεταθέσεως τῆς ἐξουσίας εἰς ἄλλας χεῖρας, διότι τοῦτο θ' ἀποτελέσει ἀναίρεσιν ἢ παρὰβίαν τῆς ἐντολῆς τοῦ Λαοῦ. Ὁ κ. Παγκάλος, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ὑπουργοὶ συνεφώνησαν εἰς τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν καὶ ἐντεῦθεν αἱ περὶ κυβερνητικῆς μεταρρυθμίσεως φημὶ ἐκ τῶν πραγμάτων ἀνῆλθον. Ἀνεκρινώθη δὲ ὅτι ὁ κ. Παγκάλος θὰ μεταβῇ εἰς Κέρκυραν κατὰ τὰς ἐσθιὰς τῆς ἐνέσεως τῆς Ἑλληνίσου.

Ἡ εἰς Πάτρας μετάδοσις τοῦ κ. Ρούφου παρέσχεν εἰς αὐτὸν εὐκαιρίαν νὰ προβῇ εἰς νέας δηλώσεις διὰ τὰ ἐξωτερικὰ ζητήματα. Ὡς πρὸς τὰς ἐκλογάς, εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Διὰ τῶν ἐκλογῶν ἀπεδείχθη ὅτι τὰ 9)10 τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπέθεσαν εἰς χεῖρας τοῦ κ. Παγκάλου τὰς τύχας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ ἐπομένως βεβαίως ἡ ἀνάμιξις του εἰς τὰ κοινὰ καὶ ἡ εὐθύνη του ἀπέναντι τοῦ λαοῦ διὰ τὰ κατὰ τὸ διάστημα τῆς προεδρικῆς ἐξουσίας ἔργον εἶναι κατ' ἀνάγκην ὅλως διαφορετικαὶ ἀπὸ τὴν τυπικὴν εὐθύνην, τὴν ὁποίαν μέχρι τοῦδε ἔφερον ὑπὸ τὰς δύο μορφάς οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ κράτους.

«Διὰ τὴν εὐχέρειαν τῆς περαιτέρω πορείας καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς οὐσιαστικῆς συγκεντρώσεως ἀπασῶν τῶν ἐξουσιῶν εἰς χεῖρας τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, αἱ σκέψεις περὶ τοῦ τίνι τρόπῳ θέλει διαμορφωθῇ τυπικῶς ἡ κατάσταση καὶ ἡ κυβερνητικὴ συγκρότησις, δὲν ἔχουσιν ἀποκρυσταλλωθῇ ἀκόμη εἰς ὁρισμένους ἀποφάσεις. Ἐπομένως νομίζω ὅτι τὰ καθ' ἡμέραν γραφόμενα καὶ ἐπαναλαμβανόμενα περὶ διενεργείας ἐκλογῶν κατὰ τοῦτον ἢ ἐκείνου τὸν τρόπον εἶναι πούωρα, ἐφ' ὅσον ὑποθέτω ὅτι ταῦτα θὰ πρέπη νὰ ἐπακολουθήσουν τῆς ἀποφάσεως

ἐπὶ τοῦ πρώτου ζητήματος.»

Ἐκ παραλλήλου ὁ κ. Μιχαλακόπουλος, εὐρισκόμενος ἐν Πάτραις διὰ τὰς ἐσθιὰς τοῦ Πάσχα, προέβη εἰς δηλώσεις, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

«Ἡ στάσις τῶν κομμάτων θ' ἀποφασισθῇ ἀπὸ κοινοῦ, ἐάν, ὡς πέποιθα, ἐξακολουθήσῃ ἡ ὑπάρχουσα ἐπαφή, πρὸς ἀποκατάστασιν ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου. Εἶναι πρόδηλον ὅτι οὐχότις πολιτικοῦ βίου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰμὶ ἐάν αἱ ἐκλογαὶ γίνωνται κατόπιν ἐγκαίρου ἀποκαταστάσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου καὶ τῶν δημοσίων ὁμιλιῶν, δι' ὧν καὶ μόνον καθίσταται δυνατόν νὰ ἐκθέσῃ ἐκάστη πολιτικὴ μερίς τὰς ιδέας τῆς καὶ τὸ πρόγραμμά της καὶ νὰ διαφωτισθῇ προσηκόντως ὁ λαός. Εἶναι δὲ στοιχεῖον ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἀνευ τῆς ἐννοίας ἐκλογῆς ὅχι μόνον ἡ ἀποφυγὴ παντὸς μέτρου ἐπηρεάζοντος τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ πλήρης σεβασμὸς πρὸς τὴν ἐκλογικὴν διαδικασίαν τὴν ὁποίαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κουμουνοδούρου ἐσεβάσθησαν πάντες οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς χώρας, παρ' ὅλην τὴν ἐκάστοτε σημειωθείσαν ὀξύτητα παθῶν, ὡς περιέχουσιν στοιχειώδεις ἐγγυήσεις διὰ τὸ ἀνόθευτον τῆς ἐκλογῆς. Ταῦτα ἐγγυήσεις, ὡς γνωστόν, εἶναι:

1ον. Τὸ σύγχρονον τῶν ἐκλογῶν καθ' ὅσον τὸ κράτος.

2ον. Ἡ ὑπὸ τῶν δικαστηρίων διὰ κληρώσεως συγκρότησις τῶν ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν.

3ον. Ἡ σύμπτυξις τοῦ δικαστικοῦ ἀντιπροσώπου καὶ ἀντιπροσώπου τῶν ὑποψηφίων.

4ον. Ἡ ἀπομάκρυνσις παντὸς στρατιωτικοῦ ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς ψηφοφορίας.

«Ἐκλογαὶ ἐνεργοῦμεναι ἀνευ τῶν ἐγγυήσεων τούτων εἶναι ἴσως ἀμφίβολον, κατὰ τινες, ἂν ἔχουν νομικὴν σημασίαν, πάντως ὅμως στεροῦνται πολιτικοῦ κύρους. ὅπερ καὶ μόνον ἐμπνέει τὴν ἡθικὴν ἐπιβολὴν τοῦ νικῶντος ἐπὶ τῶν ἡττωμένων καὶ ἀποκαθιστᾷ κανονικὴν καὶ ὁμαλὴν τὴν λειτουργίαν τοῦ πολιτεύματος. Ἡ δὲ δημοκρατία ἔχει μείζονα ἀνάγκην σεβασμοῦ πρὸς ὁρισμένους νομικὰς καὶ ἠθικὰς ἀρχὰς παρὰ ἡ μ ο ν ο ρ χ ί α, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ μ ο ν ο μ ὁ τ η ς τ οῦ θ ε σ μ οῦ, αἱ π α ρ α δ ὶ σ ε ι ς καὶ ἡ α ἱ γ γ λ η τ οῦ σ τ ἔ μ μ α τ ο ς ἀ π ο τ ε λ ο ῦ ν ἔ χ ο ν α β ο ν ἄ μ ε ν ο ν κ ἄ π ω ς ν ἄ δ ι α σ φ α λ ῖ σ η ἱ σ ο ρ ο π ῖ α ν τ ι ν ἄ ἐ ν μ ἔ σ ω τ ῶ ν ἔ σ ω τ ε ρ ι κ ῶ ν δ ι α μ α γ ῶ ν καὶ ἄ ν τ ι θ ἔ σ ε ω ν. Περισσότερον δὲ ἀνάγκην τοῦ σεβασμοῦ πρὸς γενικὰς τινὰς καὶ θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ἔχουν αἱ νεοπαγεῖς δημοκρατίαι.

Μόνον ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς νόμους, πρὸς

τὸ δίκαιον, πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ πρὸς αὐτῶν τῶν ἀντιπάλων τὰ δικαιώματα εἶναι δυνατόν νὰ στερεώσῃ τὰς δημοκρατίας. Ὅπου ταῦτα παραβλέπονται, ἐξακολουθοῦν κινήματα ἐπὶ κινήματα καὶ συνωμοσίαι παραλύουσιν τὴν ὅλην ὑπόστασιν τῆς κρατικῆς μηχανῆς, δημιουργοῦν καὶ καταλύουσιν καθεστῶτα προσωρινά, παραλύουσιν πᾶσαν κυβερνητικὴν δράσιν καὶ αὐτῶν τῶν ἱκανωτέρων ἀκόμη προσώπων, ὁδηγοῦν δὲ ἀσφαλῶς τὰ ἔθνη πρὸς καταστροφὴν.

«Ἡ ἀπουσία π λ ή ρ ο υ ς ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α ς τ ὁ π ο υ καὶ δ η μ ο σ ί ο υ λ ὁ γ ο υ ἐ ν τ ῷ ἔ σ ω τ ε ρ ι κ ῷ δημιουργεῖ ἀναποφεύκτως τὴν ἀνάγκην τῆς καταφυγῆς εἰς τὰς στήλας τοῦ ἐξωτερικοῦ τύπου, τοῦθ' ὅπερ καὶ διὰ τοὺς κυβερνῶντας καὶ διὰ τὰ κράτη εἶναι ἀπείρως ἐπιβλαβέστερον. Ἀπὸ ξένων παγκοσμίως κέντρων διεξάγονται, ἤδη ἀπὸ τινος χρόνου σφοδρόταται ἐπιθέσεις καὶ ὀξύτατοι ἀγῶνες κατὰ τοῦ ἰταλικοῦ φασισμοῦ, καὶ διὰ τοῦ τύπου καὶ δι' ἄλλων μέσων, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων εἶναι ὅτι ἤρχισεν ἐκφραζόμενος ἤδη κάποιος κλονισμὸς τῆς ἐμπιστοσύνης, ἥτις ὑπῆρχεν ἀκαριαίως πρὸς τὴν καθόλου οἰκονομικὴν διοίκησιν τῆς Ἰταλίας, καὶ εἶδομεν ἀπὸ τινων μηνῶν διακυμάνσεις καὶ ὑποτιμήσεις τῆς ἰταλικῆς λιρέτας, αἵτινες βεβαίως δὲν ἀποτελοῦσιν ἀγαθὸν οἰκονομικόν.»

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος κ. Τσαλδάρης ἐδήλωσεν, ὅτι διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἀνοθεύτων ἐκλογῶν θεωρεῖ ἐπίσης ἀπολύτως ἀπαραιτήτους τὴν ἄρσιν τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου, τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ δικαιοῦματος τοῦ συνέρχεσθαι καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθεροτυπίας. Προέπει ἐπίσης, κατὰ τὸν κ. Τσαλδάρην, νὰ προηγηθῇ τῆς προκηρῦξεως ὁ καθορισμὸς τῆς ἐκλογικῆς περιφερείας, τοῦ συστήματος, καθ' ὃ θὰ γίνῃ ἡ ψηφοφορία καὶ τῆς ἐκλογικῆς βάσεως. Φρονεῖ ἀκόμη ὅτι ἡ προκήρυξις τῶν ἐκλογῶν δὲν πρέπει νὰ γίνῃ αἰγινιδιαστικῶς, ἀλλὰ μετὰ τῆς προκηρῦξεως καὶ τῆς ἐπεργείας αὐτῶν νὰ μεσολαβήσῃ χρονικὸν διάστημα.

Ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω προϋποθέσεις μόνον, φρονεῖ ὁ κ. Τσαλδάρης, θὰ δυνηθῇ ὁ πολιτικὸς κόσμος νὰ παρασκευασθῇ διὰ τὰς ἐκλογάς καὶ ἡ δημοσία γνώμη νὰ διαφωτισθῇ ὥστε ἐννοειδῶς νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ψήφου τῆς.

Τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐκτραγὲν καὶ καταπνιγὲν αὐθιμερὸν σπασιαστικὸν κίνημα ἔσχε καὶ τὸν ἐπὶλογόν του. Οἱ παραδοθέντες ἀρχηγοὶ τοῦ κινήματος κ. κ. Τσαβέλλας, Κα-

ρακούφας και Μπακιριτζής, καταδικασθέντες εις θάνατον και ισόβια δεσμά, ημνηστεύθησαν δι' αποφάσεως του κ. Παγκάλου, ήτις εκοινοποιήθη εις αδιούς το παρελθόν Σάββατον. Οί κατ'αδίκους και σιαδιστοί αφένθησαν ελεύθεροι και ήρθησαν και αι συνέπειαι της ανταρσίας των εκείνης, ώστε ούτοι να δυνηθούν να παραμείνουν εις την ενεργόν ύπηρεσίαν του στρατού.

Αί διαπραγματεύσεις δια τα έλληνοτουρκικά ζητήματα, αφιχθέντος του Σουκρής βέη εις Αθήνας συνεχίζονται από ήμερών. Εις αυτάς έτέθη ως βάσις εκατέρω-

θεν, όπως εις εκάστην απόδοσιν τουρκικού κτήματος εκ των εν Ελλάδι, επακολουθή ή παραχώρησις ενός έλληνικού κτήματος εν Τουρκία, αντί της απόδοσεως τριών κτημάτων ελληνικών, ως πρό τινος είχε συμφωνηθή. Η ελληνική αντιπροσωπεία επέδωκεν υπόμνημα περί του τρόπου της συνεχίσεως των διαπραγματεύσεων, εκ της απαντήσεως δε του Σουκρή βέη θα κανονισθή και ή περαιτέρω πορεία. Ο Σουκρή βέης εδήλωσεν ότι δεν κατελήφθησαν και οικίαι εν Κωνσταντινουπόλει, αλλά μόνον εις τινας εξ αυτών ετοποθέτησαν πρόσφυγας.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ός εκ των έορτών του Πάσχα και της παρεμπεισάσης δεκαπενθημέρου εκκαθαρίσεως ή χρηματιστηριακή μας αγορά ήργησε κατά τας περισσότερας ήμέρας της διαρρευσάσης έβδομίδος. Η επανάληψις της χρηματιστηριακής μας ζωής εσημείωσε ζωηράν κίνησιν και ικανήν συναλλακτικήν διάθεσιν. Αι τιμαί των διαφόρων αξιών και χρεωγράφων, παρ' την προσπάθειαν των υποτιμητών, εκινήθησαν εις ανώτερα επίπεδα με αύξουσιν την αγοραστικήν δύναμιν της χρηματιστηριακής αγοράς, ής ή ενισχυθείσα εσχάτως αποχή ελπίζεται ότι θέλει συμβάλη εις την διατήρησιν της επιτευχθείσης βελτιώσεως των τιμών.

Όμοια ζωηρά κίνησις εσημειώθη και εν τη συναλλαγματική μας αγορά, ήτις υπό την επήρειαν των διαφόρων αντιθέτων κερδοσκοπικών κατευθύνσεων κατέδειξε ποικίλας και πολλαπλάς διακυμάνσεις.

Ούχ ήττον ή ζωηρότης της ανατιμητικής κερδοσκοπίας δεν ήσχυσεν ώστε να ώθήση την λίραν εις ανώτερα των 400 δρχ. επίπεδα, της έλης διακυμάνσεως περιωρισθείσης περί τούς αυτούς πόλους της προηγούμενης της παρούσης έβδομάδος.

Η εφαρμογή του Νέου Δασμολογίου άνεβλήθη και πάλιν μέχρις ού μελετηθώσιν υπό του κ. ύπουργού των Οικονομικών αι προτεινόμεναι μεταρρυθμίσεις αυτών.

Προέλαβε τοιαύτην μακάριον αναβλητικήν μορφήν το όλον ζήτημα του Δασμολογίου μας, ώστε ν' απορη τις και να αμφιβάλη εάν οι ύπεύθυνοι κυβερνητικοί κύκλοι έχουσι πλήρη την συνείδησιν της σοβαρότητος και της εξόχως δυσμενοῦς επιδράσεως της παραπεινομένης εκ-

κρεμότητος.

Διάφοροι φήμαι φέρουσιν ότι το Νέον Δασμολόγιον θέλει εφαρμοσθή αφού εν τῇ μεταξὺ επιτευχθῇ ή σύναψις των κυριωτέρων εμπορικῶν συμβάσεων.

Νομίζομεν, και ταύτην την ὁδὸν ήκολούθησαν μέχρι τοῦδε και τὰ πλείστα των Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, ὅτι πρῶτον ὀφείλομεν νὰ ἐμφανίσωμεν ἀρτίως διατετυπωμένον Δασμολόγιον, ἕνα ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ διεξαχθῶσιν αἱ διαπραγματεύσεις τῆς συνάψεως των συμβάσεων και χορηγηθῶσιν αἱ ἀπαιτηθόμεναι δασμολογικαὶ παραχωρήσεις.

Εφ' ὅσον οἱ ξένοι ἀγνοοῦσι ποῖαν δασμολογικὴν κλίμακα και ποῖον δασμολόγιον ἔχομεν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῶσι διαπραγματεύσεις διεξαγόμεναι ἐπὶ βάσεως δασμολογικῆς μὴ ὑπαρχούσης.

Εν πάσῃ περιπτώσει ή διατύπωσις και εφαρμογή του Ἑλληνικοῦ Δασμολογίου, οὐτινος ή ἀναβολή τοσοῦτον συνέβαλεν εις την ἐκδηλωθείσαν εμπορικὴν μας κρίσιν, παρουσιάζεται νῦν ὡς ἐκτάκτως ἐπιβλητική.

Π. Ε. Γ.

«ΜΑΡΤΥΡΕΣ».—Τὰ γραφεῖα τῆς «Ν. Ἐποχῆς» διαθέτουν σώματα του γνωστοῦ ιστορικοῦ διδάλου του κ. Ἰωάννου Μάλλωσθ «Μάρτυρες» ἐπὶ τῆς ἐν ἐξορία ζωῆς των ἀειμνήστων Κωνσταντίνου Ἑσλιν και Ἰωάνου Δραγούμη. Τὸ βιβλίον τιμᾶται 25 δραχμῶν, ἀποστέλλεται δ' ἐλεύθερον ταχυδρ. τελῶν εις πάντα ἐπιθυμοῦντα κατ' ἀπόκτησίν του.

Τυπογραφικὰ Καταστήματα
«ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ»

ΑΙ ΒΛΕΨΕΙΣ ΤΩΝ ΓΕΙΤΟΝΩΝ ΜΑΣ

ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΤΗΣ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΙΑΣ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΑΝΑΓΚΗΝ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΤΙ ΔΙΔΑΣΚΟΥΝ ΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

Εἰς τὸ φύλλον τῆς 4ης Ἀπριλίου των «Τάμς τῆς Νέας Ὑόρκης» δημοσιεύεται ἐμπειριστατομένην ἄρθρον τοῦ ἀρχισυντάκτου τῆς «Ἀτλαντίδος» κ. Ἀδ. Θ. Πολυζωΐδου ἀνατρεπόντος δι' ἐπιχειρημάτων ἀκαταμαχῆτων τὰς προφάσεις ἅς προβάλλουν οἱ Σέρβοι διὰ νὰ δικαιολογήσων τὰς ἐπὶ τῆς Θεσσαλονίκης κατακτητικὰς βλέψεις των. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἀπόστολοι τῆς Γιουγκοσλαβικῆς Κυβερνήσεως διεξάγουσι τόσον ἐν Ἑυρώπῃ ὅσον και ἐν Ἀμερικῇ έντονον προπαγάνδαν ὅπως πείσουν τὸν κόσμον ὅτι ή κατὰκτησις τῆς Θεσσαλονίκης ἀποτελεῖ ζήτημα ζωῆς διὰ τὴν Σερβίαν. Τὰ σχετικὰ δημοσιεύματα των πρακτόρων τῆς Σερβίας μένουσι ἀνευ ἀπαντήσεως, διότι εἶναι και ἐξ ἄλλων περιστάσεων γνωστὴ ή ἀγνοία και ή ἀφέλεια ήτις βασιλεύει εις τὸ μέγαρον τῆς ὁδοῦ Φιλελλήνων των Ἀθηνῶν. Ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Πολυζωΐδου, τὸ ὁποῖον μεταφέρομεν ἐνταῦθα κατὰ πιστὴν μετάφρασιν, μερικὰς στατιστικὰς παρατηρήσεις ὅχι μόνον ἀνατρέπονται ἄρδην τὰ σερβικὰ ἐπιχειρήματα, ἀλλ' ἀποκαλύπτονται και αἱ κατακτητικαὶ βλέψεις των τέως συμμάχων μας. Ὁ κ. Πολυζωΐδης, καθ' ἣν στιγμὴν ἄλλοι ἐκεῖ ἀσχολοῦνται εις τὸ νὰ διαιροῦν τὸν Ἑλληνισμόν τῆς Ἀμερικῆς, προσφέρει δὲ αἱ τῆς συνεργασίας του εις τὰ σοβαρώτερα δημοσιογραφικὰ ὄργανα τῆς Ἀμερικῆς πολυτίμους ἐθνικὰς υπηρεσίας.

Τὸ δημοσιευθὲν εις τοὺς «Τάμς τῆς Νέας Ὑόρκης» ἄρθρον τοῦ κ. Πολυζωΐδου φέρει τὸν τίτλον «Ἡ Γιουγκοσλαβία δὲν χρειάζεται Μακεδονικὸν λιμένα—τὸ ἐμπόριόν της εἶναι πρὸς βορρᾶν» ἔχει ὡς ἐξῆς:

Πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν παγίωσιν τῆς εἰρήνης ἐν τῇ Ἑγγύς Ἀνατολῇ θὰ ἀνέγνωσιν με ἀνησυχίαν ἐν ἄρθρον ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ εκπροσώπου των ἀπόψεων τοῦ Βελιγραδίου κ. Γκόρδον Γκόρδον Σμίθ, ὅστις θέλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ή Θεσσαλονίκη θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποτελέσῃ τμήμα τῆς Νοτιοσλαβίας, ἀπλῶς διὰ τὸν λόγον ὅτι ή χώρα αὕτη ἔχει ἀνάγκην τῆς θαλασσίας ταύτης ἐξόδου, δι' ἣς, κατὰ τὰς ἐπιστήμους στατιστικὰς των Νοτιοσλαβῶν τοῦ έτους 1924, διεκτετατομένην 11.77 τοῖς εκατόν τοῦ ὅλου νοτιοσλαβικοῦ ἐμπορίου. Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο περιλαμβάνονται και προϊόντα σιαλέν-

τα και εις Ἀγγλίαν και Γαλλίαν, ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι ή Θεσσαλονίκη εἶναι πλησιεστέρον πρὸς τὰς δύο ταύτας χώρας ἀπὸ οἰονδήποτε των τεσσάρων λιμένων τῆς Ἀδριατικῆς των ἀνησυχῶν εις τὴν Νοτιοσλαβίαν ήτοι τοῦ Σουόα, τοῦ Σπαλάτου, τοῦ Σεμπενίκου και τοῦ Γκραδόζα, διὰ νὰ μὴ ἀναφέρῃ τὸ Ἀντίβαρι.

Ἐχω πρὸ ἐμοῦ τὰς στατιστικὰς τῆς νοτιοσλαβικῆς ἐξαγωγῆς τοῦ 1924, εἰς κατὰ τὸ ὁποῖον, διὰ πρῶτην φορὰν ἀπὸ τῆς ἐνῶσεως των τριῶν βασιλείων τῆς Σερβίας, τῆς Κροατίας και τῆς Σλοβενίας, ή Νοτιοσλαβία ἔσχεν εὐμενὲς ἐμπορικὸν ἰσοῦσιον, εἰκονιζόμενον ἐν γενικαῖς γραμμαῖς δι' ἐξαγωγῆς συμποσομένης εις 115 εκατομμύρια δολλάρια και ἐξαγωγῆς ἀνερχομένης εις 135 εκατομμύρια δολλάρια. Ἐκ τῆς αὐτῆς στατιστικῆς φαίνεται ὅτι τὰ ἐξαχθέντα νοτιοσλαβικὰ ἐμπορεύματα εἶναι γεωργικὰ προϊόντα κατὰ πρῶτον λόγον και κατὰ δεῦτερον λόγον μεταλλευτικὰ και βιομηχανικὰ εἶδη. Τὰ πρῶτα πρὸς ἃ ή Νοτιοσλαβία στέλλει τὰ προϊόντα της, εἶναι, κατὰ σειρὰν τῆς σπουδαιότητός των ὡς ἀγοραστῶν σερβικῶν εἰδῶν, τὰ ἐξῆς: Ἰταλία, Ἀυστρία, Τσεχοσλοβακία, Οὐγγαρία, Γερμανία, Ρουμανία, Γαλλία, Ἑλβετία, Ἀγγλία, Ἑλλάς. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐκ των δέκα ὡς ἀνωτέρω μνημονευομένων χωρῶν μόνον δύο ή τὸ πολὺ τρεῖς ἔχουν ἀνάγκην ὅπως χρησιμοποιοῦν τὸν λιμένα τῆς Θεσσαλονίκης, μόνον δὲ ή Ἑλλάς εἶναι ή χώρα ήτις δὲν δύναται δι' ἄλλης ὁδοῦ νὰ λάβῃ τὰ προϊόντα της ἐκ Σερβίας.

Ἀς ἴδωμεν ἤδη κατὰ πόσα τοῖς εκατόν κατανέμεται τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον τῆς Νοτιοσλαβίας ἀναλόγως των διαφόρων εισαγωγῶν σερβικῶν προϊόντα χωρῶν. Εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὸν καλλίτερον πελάτην των σερβικῶν προϊόντων, ἀνήκουν τὰ 28.91 τοῖς εκατόν. Ἡ Ἀυστρία ἔρχεται ἀμέσως κατόπιν, με 24.46 τοῖς εκατόν.

Εἰτα ή Οὐγγαρία, με 7.93 τοῖς εκατόν ή Γερμανία με 4.08 τοῖς εκατόν ή Γαλλία με 3.8 τοῖς εκατόν ή Ρουμανία με 3.6 τοῖς εκατόν. Ἡ Τσεχοσλοβακία, ή τρίτη κατὰ σειρὰν ὅσον ἀφορᾷ τὸ ποσὸν των ἀγοράζο-

μένων ἐκ Νοτιοσλαβίας προϊόντων, εισάγει τὰ 8.89 τοὺς ἑκατὸν τῶν ὅλων εξαγομένων ἐκ Σερβίας προϊόντων. Ἡ Ἀγγλία λαμβάνει ἐλάχιστα πράγματα, περίπου 1.38 τοὺς ἑκατὸν, καὶ τοῦτο ἀντιπροσωπεύει κυρίως ξυλείαν, ὡς, ἀραβόσιτον, ἀμμοκονίαμα, ἄσβεστον καὶ ταννίνη. Ἡ Ἑλβετία ἀγοράζει μόνον 0.08 τοὺς ἑκατὸν τῆς ὅλης Νοτιοσλαβικῆς εξαγωγῆς καὶ τέλος ἡ Ἑλλάς ἀγοράζει τὰ 7.09 τοὺς ἑκατὸν.

Ταῦτα ὅσον ἀφορᾷ τὴν στατιστικὴν τοῦ 1924. Ὡς ἐγνώσθη ὅμως, ἡ στατιστικὴ τοῦ νοτιοσλαβικοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Θεσσαλονίκης διὰ τὰ ἔτη 1925 καὶ 1926 δὲν ἀφορᾷ τὰ διαμετακομισθέντα μέσῳ τοῦ ἑλληνικοῦ λιμένος νοτιοσλαβικὰ ἐμπορεύματα, ἀλλ' ὅσα θὰ ἠδύναντο νὰ σταλῶσιν ἐκεῖθεν πρὸς μὴ καθοριζόμενα μέρη. Εἶναι ἀξιοθαύμαστος πρᾶγμα ἡ ἐνδελέχεια τῶν μελῶν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ νοτιοσλαβικοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου. Ἄν ἡ γαγκάζοντο νὰ ἐξηγήσωσι διὰ ποίους προορίζονται τὰ εξαγόμενα ἐκ Νοτιοσλαβίας ἔφασι ποὶ ἢ σφάγια—ἀποτελοῦντα τὰ εἰκοσι τοὺς ἑκατὸν τῆς νοτιοσλαβικῆς εξαγωγῆς, θὰ ἐπανελάμβανον, ὅτι λέγουν αἱ ἐπίσημοι νοτιοσλαβικὰ στατιστικά, διὰ μᾶς πληροφοροῦν, ὅτι ἡ Αὐστρία, ἡ Ἰταλία ἢ Τσεχοσλοβακία καὶ ἡ Οὐγγαρία εἶναι αἱ χῶραι αἱ ἀγοράζουσαι τὰ εξαγόμενα ἐκ Νοτιοσλαβίας ἔφα, καὶ ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ φαντασθῇ ὅτι ταῦτα πρέπει νὰ διέλθωσι διὰ Θεσσαλονίκης, διὰ νὰ φθάσωσιν εἰς Λομβαρδίαν, Βιέννην, Πράγαν ἢ Βουδαπέστην.

Κατὰ τὰς παρεχόμενας ὑπὸ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἑλληνικοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου πληροφορίας, ὅλα σχεδὸν τὰ σιτηρὰ, πολεμικὰ καὶ ὡς τὰ στελλόμενα ἐκ Νοτιοσλαβίας εἰς τὸ ἐξωτερικὸν θὰ ἠδύναντο νὰ διαμετακομισθῶσι διὰ Θεσσαλονίκης, διὰ νὰ φθάσωσι τὸν τόπον τοῦ προορισμοῦ τῶν. Καὶ ὅμως, αἱ στατιστικαὶ τῆς Νοτιοσλαβικῆς κυβερνήσεως ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἡ Τσεχοσλοβακία, ἡ Γερμανία καὶ ἡ Ἑλβετία εἶναι οἱ κυριώτεροι ἀγορασταὶ τῶν εἰδῶν τούτων καὶ δὲν ἀπαιτεῖται ἐνδελέχεις γνώσις τῆς γεωγραφίας διὰ νὰ κατανοήσῃ τις ὅτι οὐδεμίαν ἔχει σχέση ἡ Θεσσαλονίκη μετὰ τὸ ζήτημα τῆς ἀποστολῆς ὀρνιθίων καὶ κρητῆς εἰς Βερολίνον καὶ Πίλσεν.

Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ἡ Ἑλλάς παρεχόμενα εἰς τὴν γείτονά της τὴν μερίδα τοῦ λέοντος ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ τὸ μέγεθος λιμένι τῆς καὶ τοῦτο εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Νοτιοσλαβία, ὡς ὁμολογεῖται, δὲν εἶναι πλέον σύμμαχος τῆς Ἑλλάδος. Τὰ δικαιώμα-

τα, ἃ ἔχει ἡ Τσεχοσλοβακία ἐν Τεργεσίτῃ, καὶ τὰ δικαιώματα ὧν ἀπολαύει ἡ Ἑλβετία εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γαλλίας, οὐδεμίαν ἔχουσι σημασίαν, συγκρινόμενα μετὰ τὰ προνόμια, ἃ ἔδωκεν ἡ Ἑλλάς εἰς τοὺς Νοτιοσλαβίους ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Ὁ.π. ἡ Νοτιοσλαβικὴ κυβερνήσις ζητεῖ εἶναι ἡ ἐπανάληψις τοῦ περιλήμνου ἢ μᾶλλον ἐπαισθητοῦ Πολωνικοῦ «διαδρομῶν» τοῦ Δάντς, μετὰ τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἀντικὴν Θράκην περιλαβόμενα εἰς τὴν κατάστασιν τῆς Ἀνατολικῆς Πρωσίας.

Ὁ Πολωνικὸς οὗτος διάδρομος, τὴν ὑπαρξίν τοῦ ὁποῖου οὐδεὶς ἐχέφρων πολιτικὸς ἢ οἰκονομολόγος ἐτόλμησε νὰ δικαιολογήσῃ, εἶναι ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς νοτιοσλαβικῆς πολιτικῆς. Οἱ ὑπόμαχοι τῆς ἀκρῶς σωβινιστικῆς Σερβικῆς ἀπόψεως ὅσον ἀφορᾷ τὴν Θεσσαλονίκην, οὐδὲν ἄλλο ἐπιθυμοῦσιν ἢ νὰ ἴδωσι διαμελιζομένην τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν καὶ νὰ ἐνθαρρύνωσιν ὁμοίας ἀπαιτήσεις ἐκ μέρους τῆς Ἀλβανίας, τῆς Ρουμανίας καὶ τῆς Βουλγαρίας, εἰς τὸν ὅσον νὰ κατατηγῇ τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος εἰς τεμάχια, νὰ ἀναξέσωσι δηλαδὴ παλαιὰς πληγὰς μίσους καὶ ἐχθροπαθειῶν, αἵτινες καλλίτερον νὰ ἐπουλοῦντο τὴν ἐποχὴν αὐτήν, καθ' ἣν φαίνεται ὅτι κυριαρχεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ Λοκάρου.

Οἱ Νοτιοσλαβοὶ ισχυρίζονται, ὅτι ἄνευ τῆς Θεσσαλονίκης τὸ εξαγωγικὸν τῶν ἐμπορίων εἶναι καταδικασμένον εἰς ἀποσύνθεσιν. Ὑπάρχουν ὅμως πλεῖστοι ἀποδείξεις τοῦ γεγονότος ὅτι τὸ μέγιστον μέρος τοῦ νοτιοσλαβικοῦ ἐμπορίου τοῦ παλαιοῦ Σερβικοῦ Βασιλείου ὡς καὶ τῶν νέων ἐπαρχιῶν, ἦτοι τῆς Κροατίας, τῆς Σλοβενίας, τοῦ Μπανάτου, τῆς Βόσκας, τῆς Βοσνίας, τῆς Ἑρζεγοβίνης καὶ τῆς Δαλματίας προωρῶντο διὰ τὰς πόδας βορρᾶν καὶ οὐχὶ πρὸς νότον γῶρας. Πρὸ εἰκοσίων ἐτῶν, τὸ παλαιὸν Σερβικὸν Βασίλειον οὐδέποτε εἶχε σκεφθῇ νὰ ζητήσῃ εἰδικὰ προνόμια ἐν Θεσσαλονίκῃ, διὰ τὴν αὐτὴν κατεῖχετο ὑπὸ τῶν Τούρκων. Μόρον μετὰ τὰ ἐπὶ τῆς Αὐστρίας τεθέντα εἰς ἐφαρμογὴν ἐγδοικὰ πρὸς τὴν Σερβίαν δημολογικὰ μέτρα, γνωστὰ ἐν ὁλοκλήρῳ τῷ διπλωματικῷ κόσμῳ ὡς «Πόλεμος τῶν Χοίρων», ἡ Σερβία ἐζήτησε καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν Τουρκίαν εἰδικὰ ἐμπορικὰς ἐγκολίας ἐν Θεσσαλονίκῃ. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Αὐστρουγγαρία ἦτο ἐντελὲς σχεδὸν κλεισμένη διὰ τὰ Σερβικὰ ἐμπορεύματα, καὶ ὅμως ἐδέχθη νὰ προσέλθωσι τέσσαρα ὁλόκληρα ἔτη διὰ νὰ φθάσωσι τὰ διὰ Θεσσαλονίκης δια-

μετακομιζόμενα ἐμπορεύματα εἰς τὸ ποσὸν τῶν 32.000 τόννων.

Ἄλλ' ἂς ἴδωμεν ποῖαι εἶναι αἱ νοτιοσλαβικαὶ ἀπαιτήσεις, αἱ καθιστῶσαι ἐκτάκτως δύσκολον τὴν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν συνεννόησιν.

Ἐν πρώτοις, ἡ Νοτιοσλαβία ζητεῖ τὸ δικαίωμα νὰ οἰκοδομήσῃ ἐν τῇ ζώνῃ τῆς σιδηροδρομικῶν σταθμῶν λειτουργούντα ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Σέρβους ὑπαλλήλους καὶ ἐξαρτῶμενον μόνον ἀπὸ τὴν Νοτιοσλαβικὴν κυβερνήσιν. Αἱ ἐκ Νοτιοσλαβίας προσερχόμεναι ἢ πρὸς τὴν Νοτιοσλαβίαν κατευθυνόμεναι ἀμαξοστοιχίαι θὰ χρησιμοποιοῦν τὸν σταθμὸν τοῦτον ἄνευ ἐπεμβάσεως τινος ἐκ μέρους τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν. Ἐν τῷ σταθμῷ τούτῳ οἱ Σέρβοι θὰ ἐγκαθίστανται νοτιοσλαβὸν λιμεναρχὴν καὶ στρατιωτικὸν καὶ ναυτικὸν διοικητὴν τῆς ζώνης. Ὅλα τὰ ἐμπορικὰ ἢ ἄλλα πλοῖα τὰ πλέοντα πρὸς τὴν νοτιοσλαβικὴν ζώνην, θὰ ἠδύναντο νὰ πλεονάζωσιν ἐκεῖ νύκτωρ ἢ ἐν ἡμέρᾳ, χωρὶς οὐδεμίαν περιγραφὴν τῶν φορτίων τῶν νὰ δίδεται εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἀρχάς. Ἡ ὅλη περιφέρεια τῆς ἐκ νέου ἐδουνησομένης νοτιοσλαβικῆς ζώνης θὰ ὑπάγεται μόνον ὑπὸ τὰς Νοτιοσλαβικὰς ἀρχάς.

Ὅλα ταῦτα προδήλως φανεροῦν, ὅτι ἡ Ἰταλία, ἀφοῦ ἔλαβεν ἀπέραντι τῆς Νοτιοσλαβίας τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ ἐγκαθιδρύσῃ ναυτικὴν βάσιν ἐν τῇ Ἀδριατικῇ ἐποφθαλιὰ τὴν Θεσσαλονίκην διὰ νὰ ἀποξημωθῇ. Οἱ Ἕλληνες ὅμως δὲν εἶναι ἄφρονες. Διαβλέπουσι τί κρύπτεται ὑποκείμενον ἐν τῷ τοιούτῳ σχεδίῳ καὶ, ὡς εἰκός, δὲν ὑποχωροῦν.

Ἄς ἔλθωμεν νῦν εἰς τὸ τελευταῖον ἐπι-

χείρημα—τὸ τῆς δυνάμεως. Ἐλέχθη, ἐπὶ παραδείγματι, ὅτι 13 ἑκατομμύρια Νοτιοσλαβὸν δύναται νὰ κάμουν ὅτι θέλουν ἐν τοῖς Βαλκανίοις, ἐνθα τέσσαρα καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια τῶν Βουλγάρων καὶ τὰ ἐπὶ ἑκατομμύρια τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἀνίκανα νὰ ἀντιμετωπίσωσι τὴν Σερβικὴν στρατιωτικὴν δύναμιν. Εἶναι εὐνόητον, ὅτι ὁ ὑπέρμαχος τῆς Νοτιοσλαβίας προετίμησε νὰ μὴ κάμῃ μείαν τοῦ γεγονότος, ὅτι ἐν τῇ Βαλκανικῇ ὑπάρχουν καὶ 17 ἑκατομμύρια Ρουμάνων, οἵτινες δὲν ἔχουσι μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ ἴδωσι κυριαρχοῦσαν τὴν Νοτιοσλαβίαν εἰς βάρος τῆς Βουλγαρίας ἢ τῆς Ἑλλάδος. Τοῦτο ὅμως ἀφορᾷ ἄλλο πεδῖον συζητήσεως.

Ἐν ὀλίγοις, τὸ Βαλκανικὸν ζήτημα συνοψίζεται εἰς τὰ ἑξῆς: Ἡ θὰ ἐπικρατήσῃ καὶ ἐκεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ Συμφώνου τοῦ Λοκάρου, ὅτε ἡ μεγάλη ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ τῶν Νοτιοσλαβῶν οὐδένα θὰ ἀπειλῇ, ἢ τὸ σύστημα τῶν παλαιῶν συμμαχιῶν θὰ ἀναβιώσῃ πλήρως, ὅτε ἡ Ἑλλάς δὲν θὰ ἔχῃ ὀλιγωτέρους φίλους ἐκείνων ὅσους εἶχεν ἡ Σερβία τῷ 1914.

Τὰ ἀμοιβαῖα συμφέροντα ἐπιβάλλουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Σερβίαν νὰ εἶναι στεναὶ φίλοι ἄλλ' ὁ διακανονισμὸς τῶν νῦν διαχωριζουσῶν τὰς δύο γεωγραφικὰς χώρας διαφορῶν δὲν θὰ ἐπιτευχθῇ δι' ἡμερησίων ἀπαιτήσεων ἢ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρημάτων ἐκείνων, οἵτινες νομίζουσιν ὅτι, μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τῆς Αὐστρουγγαρίας ἐκ τοῦ χάους τῆς Εὐρώπης, ἡ Νοτιοσλαβία πρέπει νὰ τὴν ὑποκαταστήσῃ ὡς ὀρθομότης τῶν Βαλκανίων.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ Θ. ΠΟΛΥΖΟΥΔΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΑΓΟΡΑ

Ὑπὸ τὸν ὄρον χρηματαγορά, ἐν τῇ εὐρεία αὐτῆς ἐννοίᾳ, νοεῖται ἐν τῇ οἰκονομικῇ ἐπιστάσει τὸ σύνολον τῆς κινήσεως καὶ τῆς κυκλοφορίας τῆς ἐνεργείας τῶν χρηματικῶν καὶ οἰκονομικῶν κεφαλαίων δεδουλευμένης χώρας οὐχὶ ἐν ταῖς καθ' ἑκάστην συναλλαγαῖς τῆς ἐμπορικῆς ἢ κοινωνικῆς αὐτῆς ζωῆς, ἀλλ' ἐν τῇ εὐρύτερᾳ ἀπόψει τῆς διοικητέσεως, τοποθετήσεως, συγκεντρώσεως καὶ διαθέσεως αὐτῶν, εἴτε ἐν ἐγκυρίαις καὶ ἀλλοδαπαῖς ἐπιχειρήσεσιν καὶ βιομηχανίαις, εἴτε εἰς δάνεια κρατικά, ἐσωτερικῆς ἢ ἐξωτερικῆς φύσεως, εἴτε τέλος εἰς συμβολὴν εἰς

τὴν γενικωτέραν οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν καὶ διάπλασιν τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας.

Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην ὑφίσταται ὡς χρηματαγορά, πρὸ μὲν τοῦ πολέμου κατὰ σειράν σπανιτικῆς ἢ τοῦ Λοιδίου, Ἀμστερνάμ, Βερολίνου, Παρισιῶν, Νέας Ὑόρκης, μετὰ δὲ τὸν πόλεμον ἢ τῆς Νέας Ὑόρκης, Λοιδίου καὶ Ἀμστερνάμ. Ἡ τοῦ Βερολίνου καὶ τῶν Παρισιῶν ἀπέβαλον μεταπολεμικῶς μέγα μέρος τῆς σημασίας αὐτῶν οὕτως ὥστε πᾶλλον ὡς χρηματαγορά, ἔχουσι ἀνάγκην ἀναδοχῆς ἑξῶν κεφαλαίων νὰ ἐμφανίζωνται ἢ ὡς αὐτοτελεῖς τοι-

αὐταὶ ἱκαναὶ πρὸς χρηματικὴν τροφοδότη-
σιν τῆς τε ἰδίας τῶν οικονομικῆς ἀγορᾶς
καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν τοιούτων. Ἀλλὰ τὴν κυ-
ριωτέραν μεταξὺ αὐτῶν θέσιν ἀπέκτησε δι-
αρκούντος τοῦ πολέμου καὶ μετὰ τὴν λήξιν
αὐτοῦ ἡ τῆς Νέας Ὑόρκης, οἱ οικονομικοὶ
καὶ τραπεζικοὶ κύκλοι τῆς ὁποίας οὐχὶ ἁ-
παξ ἐνεφανίσθησαν μέχρι τοῦδε ὡς ρυθμι-
στικαὶ τῆς συναλλαγματοῦ καὶ οικονομικῆς
ἐξελίξεως μεγάλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν,
ὡς τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Γαλλίας.

Ἀλλὰ ποῖα ἡ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν θέσις
τῆς ἑλληνικῆς χρηματοαγορᾶς καὶ ποῖοι οἱ
προσανατολισμοὶ καὶ αἱ κατευθύνσεις τῆς
τόσον εἰς τὴν διεθνήν οικονομικὴν σφαῖραν
ὅσον καὶ εἰς τὴν ἡμεδαπὴν ἐσωτερικὴν τοι-
αύτην;

Περὶ ἑλληνικῆς χρηματοαγορᾶς ὡς παρά-
γοντος ἐνεργητικοῦ τῆς Διεθνούς τοιαύτης,
οὐδὲς δύναται νὰ γίνη λόγος. Εὐρισκόμε-
νοι ἀπὸ τῆς δημιουργίας ἡμῶν ὡς κράτους
εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς προσδοχῆς καὶ τῆς ἐξ-
ενορέσεως ξένων κεφαλαίων τόσον διὰ τὰς
κρατικὰς ἡμῶν ἀνάγκας, ὅσον καὶ διὰ τὰς
χρηματικὰς τοιαύτας, τῆς κατασκευῆς με-
γάλων ἔργων καὶ τῆς πραγματοποιήσεως
σοβαρῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, κατέχο-
μεν ἐν τῇ Διεθνείᾳ οικονομικῇ σφαίρᾳ βαθ-
μίδα ἐλάχιστην ὑψηλοτέραν ἐκείνης, ἣν κα-
τέχοντι τὰ λοιπὰ γειτονικά ἡμῶν κράτη τῆς
Βαλκαντικῆς Χερσονήσου. Δυνάμεθα μάλι-
στα, ἰδίᾳ κατὰ τὴν παρούσαν περίοδον τῆς
κρίσεως καὶ τῆς στενότητος, ἣν διατρέχω-
μεν καὶ χαρακτηριζομένη ὡς ἀγορὰ διηρώ-
σα κυριολεκτικῶς κεφαλαίων.

Ἡ χρηρηγήτρια ἡμῶν κατὰ πρότον καὶ
κύριον λόγον ἐμφανίζεται ἡ χρηματοαγορὰ
τοῦ Λονδίνου. Εἰς ταύτην καὶ διὰ τῆς με-
σιτείας τοῦ οἴκου Χάμπρο ἀνεζητήσαμεν
πάντοτε τὸν προσπορισμὸν χρημάτων, εἶναι
δὲ ἀληθὲς ὅτι οὐχὶ μετ' ἀποθνήσκουσιν ἐγέ-
νοντο δεκτικαὶ αἱ κατὰ καιροὺς ὑποβληθεῖσαι
οικετικαὶ αἰτήσεις ἡμῶν. Εἰς ταύτην ἀπεν-
δυνόμεθα καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὅχι
μόνον διὰ τὴν παροχὴν συμπληρωματικοῦ
προσφυγικοῦ δανείου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν χο-
ρήγησιν διαφόρων ἄλλων δανείων σχετικῶς
μετ' ἐπιχειρήσεως ἔργων ἀναληφθέντων μι-
κρῶς, ὑπὸ ξένων καὶ Ἑλλήνων, ἐν Ἑλλά-
δι. Μετὰ τὴν χρηματοαγορὰν τοῦ Λονδίνου ἐρ-
γάζεται καὶ συνδέεται πλεονέκτορον καὶ ἡ Ἑ-
θνικὴ ἡμῶν Οἰκονομία, καθόσον τὸ πλεῖστον
τῶν ἰδιωτικῶν ἡμῶν συναλλαγῶν τῆς εἰσ-
αγωγικῆς καὶ ἐξαγωγικῆς μας κινήσεως
πραγματοποιεῖται καὶ ἐνεργεῖται μέσῳ ταύ-
της.

Δευτέρα, ἀλλὰ ὑπολειπομένη πολὺ κατὰ
σημασίαν ἢ ὅχι τοῦ δι' ἡμᾶς προπολεμικῶς ἡ
χρηματοαγορὰ τῶν Παρισίων, ἡ σπουδαιότης
τῆς ὁποίας μεταπολεμικῶς ὁλονὲν ὀπισθο-
χωρεῖ, ἐνῶ μετὰ τῆς γερμανικῆς τοιαύτης
τοῦ Βερολίνου, ἐλαχίστας τινὰς σχέσεις ἀ-
νεπιτύξαμεν.

Μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον, ὁ οἰκono-
μικὸς πόλος, περὶ ὃν ἐξακολουθεῖ νὰ σιγέ-
φῃται ἡ χρηματοαγορὰ μας, εἶναι ἡ ἀγορὰ
τῆς Σίντν τοῦ Λονδίνου.

Ἡ τῆς Νέας Ὑόρκης παραμένει δι' ἡ-
μᾶς κλειστή, ἡ γενομένη δὲ τελευταίως ἀ-
πόπειρα τῆς διενδεύσεως τῶν ἀμερικανι-
κῶν πιστώσεων διὰ τῆς ἀντιχρῶς ἀποστολῆς
τοῦ κ. Κοφινὰ συνέβαλεν ὥστε πᾶσα ἐλπίς
περὶ εὐμενοῦς ταύτης διὰ τὴν Ἑλλάδα σιγο-
φῇς ν' ἀποκοπῇ. Καὶ ὅμως ἐὰν ὠφειλέ που
νὰ σιγαφῇ καὶ ἐπτεῖν τὰς προσπάθειάς τῆς
ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ ἡ ἑλληνικὴ χρη-
ματοαγορὰ, τοῦτο ἀσφαλῶς θὰ ὠφελε νὰ ἦ-
το ἡ ἀμερικανικὴ τοιαύτη.

Βεβαίως εἶναι λίαν δυσχερὴς ἡ ἐπίτευ-
ξις οικονομικῆς προσεγγίσεως μετὰ τῆς
χρηματοαγορᾶς τοῦ Οὐέλ Στρήτ. Καθόσον ἡ
πολιτικὴ ἐπιφυλακτικότης καὶ ἡ ἀπομονω-
τικὴ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ δόγματός τοῦ Μον-
ρόε στάσις τῆς Ἀμερικῆς ἐναντὶ τῆς Εὐ-
ρώπης καθιστοῦν εἰς ἄκρον δυσχερὴ τοιαύ-
την προσπάθειαν. Οὐχ ἥτιον καὶ εἰς ἐξαι-
ρέσεις τοῦ κανόνος τούτου ἐπαγγελλομένης
προσέδῃ ἡ Ἀμερικὴ διὰ τῆς ἐξ ἰδίας προ-
τοβουλίας παροχῆς δανείων εἰς εὐρωπαϊ-
κά κράτη (πιστώσεις τοῦ οἴκου Πόρμπαν
Μόργκαν διὰ τὴν Γαλλίαν) καὶ εἰς συμμε-
τοχὰς δανείων, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Κοινω-
νίας τῶν Ἑθνῶν ἐκδοθέντων ἐλαβε μέρος.
Εἰς ταύτην ἄλλως τε ὀφείλεται ἡ ἀνόρθω-
σις τῆς γερμανικῆς οἰκονομίας διὰ τῆς πρα-
γματοποιήσεως τοῦ σχεδίου Νιάβις καὶ ἡ
συμπλήρωσις τῆς τοποθετήσεως τῶν ὁμολο-
γιῶν τοῦ προσφυγικοῦ μας δανείου.

Συνεπῶς μία οικονομικὴ μεταστροφή τῆς
χρηματοαγορᾶς τῆς Νέας Ὑόρκης οὐδαμῶς
θὰ ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀδύνατος.
Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται παρ' ἡμῶν συ-
στηματικὴ καὶ ἐπιμελὴς ἐργασία, ὅποια δὲν
ἐγένετο μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον.

Ἀλλὰ ποῖα ἡ ἐσωτερικὴ ὄψις τῆς ἡμετέ-
ρας χρηματοαγορᾶς ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐθνι-
κὴν μας οἰκονομίαν;

Ἄν καὶ ἀποτελῇ βῆμα λίαν παρακεκιν-
δυνεμένον ἡ παραδοχὴ τῆς ὑπάρξεως ἐν
Ἀθήναις ἀνεπτυγμένης ἑλληνικῆς χρηματο-
αγορᾶς, οὐχ ἥτιον δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ση-
μειώσωμεν τὴν ἑλληνικὴν πρόοδον καὶ ἀνά-

πτυξιν, ἣν αὕτη δεικνύει ἐν συγκρίσει πρὸς
τὸ παρελθόν. Ἡ ἑλληνικὴ χρηματοαγορὰ εὐ-
ρίσκεται, ὡς καὶ ὅλος σχεδὸν ὁ οἰκονομι-
κός μας ὁργανισμός, ἐν βασικῇ ἀναπλάσει
καὶ ἀναπτύξει. Καὶ ἐν τῇ κινήσει τῆς ταύ-
της καταδεικνύει ἅπαντα τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα
τὰ ἐξασφαλίζοντα εἰς αὐτὴν τὴν βεβαιότη-
τα τῆς ὀριστικῆς ἐπὶ τὰ βελτίᾳ διαμορφώ-
σεως τῆς.

Καὶ τὸ τραπεζικὸν ἡμῶν δίκτυον ἐσχά-
τως εἰς εὐρεῖαν ἀκτῖνα καὶ δράσεως καὶ
οἰκονομικῆς ἀποχῆς ἀνεπτύχθη, καὶ ἡ κί-
νησις, ἀποταμίευσις, δημιουργία, τοποθέτη-
σις καὶ κυκλοφορία τῶν ἐγχωρίων κεφα-
λαίων μας εἰς ἄκρον ἔχει συντομισθῇ. Σο-
βαρῶνται λοιπὸν ἐλπίδες ὑπάρχοντιν, ὅτι
μετὰ τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀγροτικῆς καὶ ἀσι-
τικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν προσφυγικῶν μα-
ζῶν καὶ τῶν ἀκτινῶν γερῶν, καὶ με-
τὰ τὴν συντέλεσιν τῆς βιομηχανικῆς μας
ὁργανώσεως, ἡ ἑλληνικὴ χρηματοαγορὰ εὐ-

ρέως καὶ ἐκτενῶς θέλει ἀναπτύχθῃ.

Ἦδη τὴν ρύθμισιν καὶ τὴν πρωτοβουλί-
αν τῆς ὅλης κινήσεως καὶ λόγῳ τῆς φύσε-
ως αὐτῆς ὡς ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς, ἀλλὰ
καὶ λόγῳ τοῦ ὄγκου τῆς καὶ τῆς ἐλλείψεως
τραπεζικῶν ὁργανισμῶν ὁμοίας ἰσχύος, ἔ-
χει συγκεντρώσει εἰς χεῖρας αὐτῆς ἡ Ἑ-
θνικὴ Τράπεζα. Καίτοι ὅμως ἡ δράσις αὐ-
τῆς ὑπῆρξε μέχρι σήμερον ἐκτάκτως ἐνερ-
γητικὴ, οὐχ ἥτιον μετὰ χαρᾶς θέλομεν χαι-
ρεῖσιν τὴν δημιουργίαν σοβαρᾶς ἑλληνικῆς
χρηματοαγορᾶς μετ' ἰδίαν ὀντότητα καὶ ὑπό-
στασιν καὶ πλεονέκτορον ἐλευθερίαν κινήσεως,
ὡς καὶ τὴν παρ' ἡμῶν ὑπαρξιν εἰσέροον οἰ-
κονομικῶν καὶ τραπεζικῶν ὁργανισμῶν με-
αὐτοτελῇ καὶ ἰδίαν οἰκονομικὴν ἐπιβολήν.
Καθόσον ἡ παρ' ἡμῶν διαμόρφωσις ἰσχυρᾶς
χρηματοαγορᾶς ἀναμφισβητήτως θέλει συμ-
βάλλει εἰς τὴν οἰκονομικὴν εὐρωστίαν τῆς
ὅλης ἐθνικῆς μας οἰκονομίας.

Π. Ε. ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΑΡΓΟΥΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ κ. ΜΙΛΤ. ΜΑΛΑΙΝΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλος)

Τὴν 6 Αὐγούστου ἡ Συνέλευσις ἐκήρυξε
τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς. Ὁ Κυβε-
ρήτης παραστὰς ἐν αὐτῇ ἐξέφρασε διὰ βρα-
χείας προσφωνήσεως τὴν εὐγνωμοσύνην
τοῦ διὰ τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον καὶ παρέσχε
τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι θὰ ἐκπληρώσῃ πᾶσας
τὰς ἀνατεθείσας αὐτῷ ἐπιτολάς. Μεθ' ὃ ὁ
Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας ἀνέγνωσε
προκήρυξιν πρὸς τοὺς Ἕλληνας διὰ τῆς
ὁποίας ἡ Κυβέρνησις ἐξῆρε τὸ ἔργον τῆς
Συνελεύσεως καὶ ἐκάλει τὸν λαὸν εἰς ἐνω-
σιν (πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ψευδολογιῶν
καὶ τῶν δολίων μηχανουργιῶν ὅσας οἱ ἐδε-
λοκακοῦντες ἤθελον ἀγωνισθῇ νὰ διαπλέ-
ξουν καὶ διασπείρουν). Καὶ τέλος ὁ Γραμ-
ματεὺς τῆς Συνελεύσεως Χουσόγελος, ἀν-
τιποδόσχος Σίφρον, ἐξύμνησε τὸ ἔργον τοῦ
Κυβερνήτου καὶ ἡ συνεδρίασις ἐτεροαίτηθη
ὑπὸ τὰς ζωηρὰς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκδηλώσεις.

Ι Ι Ι

Ἡ Συνέλευσις τοῦ Ἀργους ἀνέδειξε
τὸν Κυβερνήτην παντοδύναμον καὶ σχεδὸν
ἀνεξέλεγκτον διαχειριστὴν τῶν ἑλληνικῶν
πραγμάτων. Αἱ προτάσεις αὐτοῦ καὶ περὶ
τοῦ ἐξωτερικοῦ ζητήματος καὶ περὶ τοῦ
πολιτειακοῦ συστήματος καθῶς καὶ περὶ

τῶν ἄλλων ἐφαρμοστέων διοικητικῶν μέ-
τρων νόθευτήθησαν πᾶσαι ἀνεξαιρέτως.
Λέον δὲ νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι τὰς προτάσεις
ταύτας ἐξαορακτικῶς ἀκριβῶς γνώσις τῶν
πραγμάτων καὶ πατριωτισμὸς ὁρθολογισ-
μὸς καὶ εἰλικρινὴς πρόθεσις διὰ τὴν βελ-
τίωσιν τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως.

Τὸ ἐγκριθὲν πρόγραμμα τῆς ἐσωτερικῆς
πολιτικῆς διεγράφετο ἐνκρινῆς καὶ σταθε-
ρόν. Εὐρύνει τὸν ὅριον τοῦ κράτους κατὰ
τὸ δυνατόν καὶ ἐξασφαλίζει τῆς ἀνεξαρτη-
σίας αὐτοῦ. Ἀνεγώγη δὲ ἡ ἐπὶ τοῦτον πλη-
ρεξοσύνη τοῦ Κυβερνήτου διὰ τὴν διεξα-
γωγὴν τῶν διαπραγματεύσεων, μετὰ τὴν ἐπι-
κύλῃ τῆς ἐκ τῶν ἐστέρων κινήσεως
αὐτῶν ἐκ μέρους τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ
σώματος.

Τὸ καταρτισθὲν πολιτικὸν σύστημα δι-
ετήρει τὴν προσωρινὴν αὐτοῦ μορφήν, οἱ δὲ
τεθέντες περιορισμοὶ διὰ τῆς οὐσιώσεως
τῆς Γερουσίας περιορίσθησαν ἐν ἐλαχίστῳ
μόνον μέτρῳ τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν τοῦ
Κυβερνήτου. Τὰ δὲ λοιπὰ διοικητικὰ μέτρα
τὰ ψηφισθέντα ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, διεί-
κοντο ἐπὶ κελογισμένης σκοπιμότητος καὶ
πλήρους ἀνιλήψεως τῶν πραγματικῶν ἀ-
ναγκῶν τῆς χώρας καὶ τοῦ λαοῦ.

Καὶ ὅμως παρὰ τὴν ἀπόλυτον ἐπικράτη-

λν καὶ ὁ Ἀλέξανδρος καθίσταται ἥπιος. Ἡ τέχνη τῆς καταχρήσεως τῆς δυνάμεως συνίσταται ἐν τούτοις εὐρίσκεται ἤδη εἰς τὰς ἐπάλξεις. Ἀντὶ τὰ παραδοθῇ εἰς τὴν ἀπελπισίαν, ἐπανεμυρῶναι τὰ θάρρη καὶ παρσκευάζει τὸ πᾶν διὰ μίαν γέαν προσάθειαν. Κανονίζει τὴν κατανομήν τῶν στρατευμάτων. Διευθύνει τὴν κατασκευὴν χαρτακιμάτων, ἀγρυπνεῖ εἰς τὸν ἀνεφοδιασμόν, αὐτίως ὥστε ὁ Μακεδὼν, ὅστις κρίνει τὴν τελικὴν νίκην του ἐξησφαλισμένην, παραιτεῖται τοῦ σχεδίου τῆς ἀλώσεως τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῆς βίας.

Ἡ ἀπάντησις τῶν συκοφαντιῶν πρὸς τὰς ὑπερβολὰς αὐτὰς τῆς τόλμης ἀπὸ καιροῦ πολλοῦ εἶχε δοθῇ. Ὁ Δημοσθένης (παρεδίασε τοὺς νόμους), «κατεχράσθη», «ἐπρόδωσε». Τότε, διὰ τὰ θέση τέρμα εἰς τὰς ἀηδεῖς αὐτὰς ραδιουργίας, ὁ Κτησιφῶν ἐπρότεινε, συμφώνως πρὸς ἔθιμον πατροπαράδοτως ἀσκούμενον, τὰ ψηφισθῇ ἡ ἀπονομὴ χρυσοῦ στεφάνου εἰς τὸν Δημοσθένη. Ἀντίδρασις τοῦ Αἰσχίνου. Ὁ στίθος ἀνοικτός. Ὑπὸ τὰ ὅμματα τοῦ ἀθηναϊκοῦ λαοῦ, κριτοῦ καὶ διαδίκου, ἡ μεγαλειτέρα ρητορικὴ μονομαχία τῶν ἀνθρωπίνων χρονικῶν μέλλει νὰ ἐκτυλιχθῇ.

Ἡ περίφημος ἔρις περὶ Στεφάνου, τὸν ὁποῖον ὁ Κτησιφῶν ἐπρότεινε νὰ ποιεῖται εἰς τὸν Δημοσθένη, δὲν διήρκεσεν ὀλιγώτερον μιᾶς ὀκταετίας. Εἰς τὴν ζέσιν μιᾶς ἀνοικτίρμονος μάχης μεταξὺ τῶν δύο ρητόρων, τῶν ἰσχυροτέρων ἐξ ὅσων ποτὲ ὑπῆρξαν, περιεκλείετο ἐν μικρογραφίᾳ ἡ ἀποφασιστικὴ κρίσις τῆς ἱστορίας ἐκείνου τοῦ καιροῦ, τῆς ὁποίας ἡ ἐκβασίς ἐμελλε νὰ καθορίσῃ τὰς μεγάλας γραμμὰς τῶν ἐξελίξεων τοῦ μέλλοντος. Ἡ ἀγωγή τῶν χρόνων τῆς νεότητός μου συνίστατο εἰς τὸ νὰ μᾶς δίδουν εἰς τὰ χέρια τὸ ἀριστοῦργημα αὐτό, διὰ νὰ νᾶσθῃσωμεν ἐν αὐτῷ μαθήματα γραμματικῆς, ἀπαγορευομένης ἀπολύτως τῆς ἀναγνώσεως κάποιας μεταφράσεως, διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ εἰσδύωμεν εἰς τὰ γενικά δεδομένα τοῦ

δράματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπαίξετο τὸ μέλλον τοῦ πολιτισμοῦ μας. Εἶμαι εὐτυχής, ὅτι ἡ ἀντίληψις αὐτὴ ἥλλαξεν. Ἐδέησεν αἱ συμπώσεις τῆς ζωῆς νὰ μὲ ἐπαναφέρουν εἰς κείμενα, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὸ πᾶν εἶχαν κάμει διὰ τὰ μὲ ἀποτρέφουν.

Θὰ τύχω, ἐλπίζω, συγγνώμης, διότι οὐδὲν ἔχω πρὸς τοῦτο προσόν, ἡ προσοχή μου στρέφεται μᾶλλον πρὸς τὰς ἰδέας καὶ εὐρίσκω τὴν τέχνην ἐπιτυχῇ, μόλις αὐταὶ ἐκφραστοῦν σαφῶς. Κατὰ βάθος, ἡ τέχνη τοῦ Δημοσθένους περιλαμβάνεται εἰς μίαν λέξιν: τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του. Ὁ λόγος του ἦτο ἡ ζωὴ του, ἐκπηδούσα κατὰ τὰ προστάγματα μιᾶς τύχης ὀρμητικῆς, ἡ ὁποία παρέσχε τοὺς ἀνθρώπους διὰ μέσου τῶν βαθέων ὑφάλων τῶν ἐπερχομένων ἐκφυλισμῶν. Τὸν καιρὸν ποὺ μ' ἔκαμναν ν' ἀηδιάζω διὰ τὸν «περὶ Στεφάνου», ἀπαφεύγοντες νὰ μοῦ τὸν καταστήσουν γνωστόν, ἡ ματαιοδοξία τῶν κριτικῶν τοῦ φραστικοῦ ὕφους, ἔξω πάσης ἐκτιμῆσεως τῶν στοχασμῶν, δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ τὰ καταστροφήν μεγαλειτέραν μίαν ἀδιαφορίαν, τὸ βάρος τῆς ὁποίας μοῦ ἔμεινεν ἐπὶ πολὺν καιρὸν. Ἦλθον ἄλλαι ἡμέραι. Θὰ ἤμην εὐτυχής, ἂν ἠμπορούσα νὰ βοηθήσω τὴν νεότητά μας νὰ φθάσῃ γοργότερον εἰς τὸν χρόνον μιᾶς θεικῆς καταρρέσεως, ἡ ὁποία πάντοτε θὰ ἐρχεται βρα-

Ἡ ἱστορία Παπαρρηγοπούλου

Εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ «Λευκώματος τῶν Ἀγωνιστῶν» — ὁδὸς Γερμανοῦ Παλαιῶν Πατρῶν 5 — Κῆπος Κλαυθμίου — πωλεῖται ἡ πεντάτομος

Ἱστορία Παπαρρηγοπούλου

Ἀδέτος δραχμὰς 350

Χρυσόδετος δραχμὰς 450.

Χάριν τῶν ἐν ταῖς Ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τῆς «Νέας Ἐποχῆς» ἀναλαμβάνει νὰ ἀποστέλλῃ τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὰς ἀνωτέρας τιμὰς ἐλευθέρων ταχυδρομικῶν τελῶν.

δύτατα. Χωρὶς νὰ τὸ προσέχωμεν, ἡ ἱστορία, ὀλιγώτερον ποικίλη, παρ' ὅτι φαίνεται, πάντοτε καὶ παντοῦ ἐκτυλίσσει ὅμοια ἐπελῶς διδάγματα, ἀπὸ τῶν ὁποίων μᾶς ἀποστρέφει ἡ αἰωνία μας ἀπασχόλησις νὰ συσχετίζωμεν τὰς πτωχὰς μας δυνάμεις πρὸς ὑπερμέτρους ἀνταραχάς. Δυνατὸν νὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καθ' ἣν κάποιοι μέλλον Ἀριστοτέλης θὰ ἠμπορέσῃ νὰ συμπυκνώσῃ εἰς ὀλίγας σελίδας, ὅπως ἐπεχειρήσε νὰ κάμῃ ὁ LA BOETIE ἐντὸς τῶν δεδομένων τοῦ καιροῦ, ἐν COMPENDIUM κοινωνικοῦ ἀνθρώπου ἐντὸς τῶν κινήσεων μιᾶς ἱστορικῆς ζωῆς, φαινομενικῶς πάντοτε νέας, ἂν καὶ μόλις μεταλλασσομένης κατὰ βάθος.

Ἐυρισκόμενος εἰς ποικίλας φάσεις ἀτελείας, ὅλος ὁ κόσμος σήμερον τείνει νὰ γίνῃ συγγράφειν ἢ ρήτωρ. Δὲν ἠξέσσω κατὰ πόσον οἱ ὅροι τῆς κοινωνικῆς ζωῆς θὰ βελτιωθοῦν ἐξ αὐτοῦ. Ὁ ἀθηναϊκὸς λαὸς, σύμπας ὁμιλητῆς, δὲν φαίνεται νὰ ἐχρησιμοποίησεν πάντοτε τὸν λόγον διὰ τὴν καλλιτέραν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων του. Ἀφίνετο νὰ παρασύρεται μὲ τὴν ἐλαφρότητα τῶν περῶν του, καθ' ὃν χρόνον ρήτορες ἐδίδασκον τὴν μηχανικὴν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ πείθειν ὅπερ θὰ ἐπέτρεπεν εἰς οἰονδήποτε νὰ διευθύνῃ. Ἄν ἡ τέχνη τοῦ λόγου ἢ τῆς γραφῆς ἔδει νὰ ληφθῇ ὡς τεκμήριον τῆς τέχνης τοῦ σκέπτεσθαι, θὰ ἐπρεπεν ἀσφαλῶς νὰ συγκαρῶμεν ἐαυτοὺς διὰ μίαν τοιαύτην κατὰστασιν πραγμάτων. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ Ἀριστοφάνους μᾶς δείχνει ἐν τούτοις ὅτι ὁ ἀθηναϊκὸς λαός, εἰς ὅρισμένας περιστάσεις, παρουσιάζετο ἱκανὸς νὰ γνωρίσῃ, νὰ κρίνῃ ἐαυτόν. Αἱ ἀστραπαὶ ἀποτελοῦν τὴν ὁμορφίαν μιᾶς θυέλλης καὶ συγχρόνως ἠμποροῦν νὰ τὴν καταστήσουν σφοδρότεραν.

Ὁ συγγραφεὺς λέγει καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην παρὰ μόνον ἐαυτοῦ διὰ τὴν ἐξωτερικὴν τῆς διελεύσεώς του. Ὁ ρήτωρ χρειάζεται τὴν συνδρομὴν τῶν ἀντιδράσεων τοῦ ὁμιλητοῦ καὶ τοῦ ἀκροατοῦ, τόσο κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀγορεύσεως, ὅσον καὶ κατὰ τὴν σταθερὰν ἐπιδόωξιν τῶν ἐσκεμμένων πράξεων. Ἡ ὁρμὴ τῶν συγκινητικότητων, περισσότερο καὶ ἀπὸ τὴν ὁρμήν του συνλογισμοῦ, θὰ προκαλέσῃ τὴν κλίσιν τοῦ ζυγοῦ. Δύναμις καὶ ἀδυναμία τοῦ ρήτορος, τοῦ πλέον κατόχου τῆς τέχνης του, ἡ ὁποία δὲν θὰ ἐπιτελέσῃ παρὰ ἔργον ἐφήμερον, μέσῳ τῆς τεχνικῆς τοῦ τεχνίτου τοῦ λόγου, ἂν οὐ-

τος δὲν παράσχω ἀρκετὸν μέρος τοῦ ἐγῶ του διὰ νὰ αἰχμαλωτίσῃ ἀκροατὰς πάντοτε διολισθαίνοντας ἀπὸ τὰ ἀδράγματα τῆς σκέψεώς του. Ὁ Δημοσθένης ἔθεσεν εἰς τὴν πλάστιγγα ὅλας τὰς ὥρας τῆς ζωῆς του. Ὁ Ἀθηναῖος, ἐλαφρὸς, ἠθέλησε νὰ ἐπιφυλάξῃ εἰς ἐαυτόν, ἐν περιπτώσει ἡττης, πιθανότηας σωτηρίας. Τὸ γεγονός αὐτὸ προσδιώρισεν τὴν ἱστορίαν. Ὁ ἄνθρωπος εἶχε δοθῇ ὁλόκληρος. Τί σημαίνει, ἂν ἡ ρητορικὴ ἀγωγή ὑπῆρξεν ἐπίπονος ἢ εὐχερής; Ἐδῶ δὲν τὸν ἐπιβάλλει ἡ τέχνη εἰς τὸν θαυμασμόν μας. Τὸν ἐπιβάλλει ἡ χωρὶς ἐπιφύλαξιν προσφορὰ ἐνὸς ἰδανικοῦ θελήσεως. Τοιούτοτρόπως ἐννοούμενος, ὁ λόγος ὑψώνεται μέχρι τῆς βαθμίδος μιᾶς δυνάμεως δράσεως καὶ κατὰ τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀκριβῶς πληγώνει ἀκροατὰς εὐκολώτερον συντηρωμένους ἐν μιᾷ ὁρμῇ σιγμιαίου πάθους παρὰ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πειθαρχίας καταναγκασμῶν ἀναγκαιῶν διὰ τὸν διαρκῆ θρίαμβον τῆς ἰδέας. Ἐὰν ἐχαλινάγοιτο ὑπὸ τῆς ρητορικῆς, ὁ Δημοσθένης δὲν θὰ ἐπετύγχανε περισσότερα. Ἡ ὁρμὴ καὶ ὁ καταναγκασμὸς δὲν ἠμποροῦν νὰ συμφωνήσουν.

Ὅταν ὁ Φίλιππος εὐρίσκεται εἰς ἐλάττειαν, ὅταν αἱ Ἀθῆναι, συντετριμμέναι ὑπὸ τὸ βάρος τῶν καταπιώσεων των, ζητοῦν ἐμπνεύσεις τόλμης καὶ δὲν εὐρίσκουν παρὰ ἐλατήρια λυγισμένα, ἡ ἡμέρα τοῦ Δημοσθένους ἦλθε. Δὲν ἀρκεῖ νὰ εἰπωμεν ὅτι ὑπῆρξεν ἄξιον τῆς ὥρας. Κατέστη κύριός της. Ἐνῶπιόν του, καλοὶ καὶ κακοὶ, φέρονται μὲ γῆν, οἱ γενναῖοι, οἱ ὁποῖοι θὰ θεωροῦσιν εὐκολώτερον νὰ φορευθοῦν διὰ τὰς Ἀθῆνας παρὰ νὰ δώσουν σημεῖα ἀνδρισμοῦ μέσα εἰς τὸ Συμβούλιον, ἡ συμμορία τῶν μισθωτῶν τοῦ Φιλίππου, τὸ βωδὸν ποίμνιον ὅλων τῶν λιποταξιδῶν, συντελεσθεισῶν ἢ σχεδιασθεισῶν, ὁ ἱερὸς λόγος πάσης ἐγκυαλειφείας, πάσης ἀποδαρύνσεως. Τίποτε δὲν λείπει. Ὁ Αἰσχίνης αἰνιγματικὸς κινεῖ τὴν κεφαλὴν πρὸ τῶν δολοπλοκῶν αἱ ὁποῖαι τὸν ἐμβάλλουν εἰς πειρασμόν. Τὸ πᾶν σιωπᾷ. Μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς χαμηλωμένους, ὡς καὶ ὁ ἡττοπαθὴς φοβεῖται νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν ἔλευσιν τῆς ὥρας. Ἡ πίεσις τῆς σιωπῆς κρατεῖ τὰς καρδίας ἐν ἀγωνίᾳ. Περιμένουν κάποιος νὰ σηκωθῇ καὶ ἰδοὺ δι, ἐνῶπιον ὅλων, ὁ ὑπεράνθρωπος αὐτὸς εἶναι ὁρθός. Μὲ μίαν λέξιν ξεοχίζει τὸν πέπλον τῶν πραγμάτων, ἐπιφέρει τὴν αἰχμὴν τοῦ σιδήρου ὥς τὸ βάθος τῆς ἀνοικτῆς πληγῆς, ἐμφανίζει πρὸ τῶν ἀπλανῶν βλεμμάτων τὴν ἰσχυρὰν φρίκην τοῦ παρόντος. Τὸ ἴδιον θὰ κάμουν βραδύτερον ὁ Κικέρων, ὁ Μι-

ραμπώ, διανοίγοντες την πληγὴν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ὑπερτάτου κινδύνου. Ἡ ρητορική ἐντύπωσις ἐξεπήδησε πρὶν ἀναζητηθῆ. Μία λέξις ἀρκεῖ: «Εἶδον, εἶπον, ἠθέλησα, ἐτόλμῃσα». Δὲν ὑπάρχει ἀπάντησις. Ὁ καταπέλτης ἔδρασε. Λόγος καὶ πράξις ταυτοχρόνως. Πρῶτος καὶ ἕρκως, ὁ ἀνὴρ, παρασύρει ὅλα αὐτὰ τὰ ῥάκη ἀποτυχημένων ὑπάρξεων πρὸς τὴν πληρότητα τῶν πραγματοποιήσεων τῶν μεγάλων ἡμερῶν. Δὲν θὰ ἡμπορέσουν ὅμως νὰ κρατηθοῦν ἐκεῖ. Αὐτὸς θὰ ἡξεύρῃ νὰ τυλιχθῇ εἰς τὸ ἐκ τῶν προτέρων καθωρισμένον σάβανόν του. Ἐνα τέτοιο μεγαλεῖον πληρῶνεται. Μόνον ὁ ἄνθρωπος τῆς δράσεως θὰ ἡδύνατο νὰ εἴπῃ, ἂν τοῦτο εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον ὑψηλὴ τιμὴ διὰ τὸ ὑπερτάτον κεραυνοδόλημα τοῦ νεφεληγερέτου Διός.

Τὸ γεγονός ὑπῆρξε τοιοῦτον, ὥστε εἰς τὴν ἀμείλικτον αὐτὴν μονομαχίαν δύο θελήσεων ἐχθρῶν διαφαίνεται ἐν εἶδος ἀδείας κρίσεως, κολοβωδείσης ὑπὸ τῆς ἱστορίας, ἀφοῦ ἡ ὑπόθεσις, ἀπομείνασα νικήτρια ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς μάχης, δὲν ἡδυνήθη νὰ ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὴν δοκιμασίαν τῆς ἐπαύριον. Ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους μέχρι τοῦ Αἰσχίνου ὑπάρχει ὅλη ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ ἰδανικοῦ μιᾶς μεγαλυνομένης ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ χυδαίου ἐμπειρισμοῦ μιᾶς ὑποδουλωτικῆς «τάξεως». Ὅσον μεγάλοι καὶ ἂν εἶναι, ἕκαστος εἰς τὸν ὅλον του, οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ μένουσιν κατώτεροι τῆς ὑποθέσεως, ὑπὲρ ἧς μάχονται. Ὅσον τελειωμένη καὶ ἂν εἶναι ἡ δύναμις τῆς σκέψεως, τοῦ λόγου καὶ τῆς ζωῆς των, τοῦ ἐνὸς μὲ τὸν θριάμβον τῆς ἀνεξαγιστίας του, τοῦ ἄλλου μὲ τὴν κατὰπτωσιν τῆς δουλικότητός του, καὶ περὶ ὑπεράνω τοῦ κλειστοῦ χώρου, πρὸς τὸ ὅποιον ὁ ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς προσηλῶθη καὶ θὰ μείνῃ προσηλωμένος: ἕνα ἰδανικὸν μὲ τὰ μεγάλα πτερὰ τοῦ σκεπτομένου καὶ ὀνειρευομένου ὄντος, τοῦ ὁποίου τὸ πέταγμα ἐμποδίζει ἡ γῆ του, ἕνα φῶς φωσφήνης, τὸ ὅποιον θεωροῦμεν ἄστρον, μιὰ ἀναξωορόνησις τῆς αἰσθητικότητος, μὲ τὴν ὁποίαν θέλομεν νὰ φωτίσωμεν τὴν ζωὴν.

Εἰς τὴν δίκην αὐτὴν, τὴν διασημοτέραν

τῆς ἱστορίας, ὀφείλομεν τὸ ὅτι ἔχομεν μίαν ὑψηλόφρονα ἀπόλογίαν τοῦ Δημοσθένους ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους, τὸ ὅτι δηλαδὴ ἀκούομεν νὰ ἀντιχῇ ἀπὸ τὴν ἄβυσσον τῶν αἰώνων αὐτὸς οὗτος ὁ βρυχηθὸς τοῦ λέοντος. Ἔτσι ἡμποροῦμεν νὰ ζήσωμεν ἀκόμη τὰς φρικιᾶσεις τῶν τρομερῶν ἐκείνων ἡμερῶν, καθ' ὅς τὸ ὠραιότερον καὶ τὸ χειρότερον τῆς πόλεως τῆς σκέψεως συνεκρουόντο ὡς δύο καταιγίδες ζωῆς καὶ θανάτου μὲ μακρίας αἰωνιότητος. Αἰδοῦ αὐτὴ εἶναι ἡ ἐννοια τοῦ γενικοῦ φαινομένου, ὅπου οἱ δύο αὐτοὶ ἄνδρες, εἰς τὸν ὑπερτάτον βαθμὸν ἀντιπροσωπευτικοί, ἀντιμετωπίζουν ἀλλήλους ὑπὸ τὰ βλέμματα τοῦ ὄχλου, ὁ ὁποῖος κρίνει ἐαυτὸν, νομίζων ὅτι τοὺς κρίνει. Ὁ εἰς, τείνων ὅλην τὴν ἐνεργητικότητά πρὸς ἓν ἰδεῶδες κοινῆς εὐαισθησίας, εἰς τὸ ὅποιον ἐστήριξε τὴν ἐλπίδα μιᾶς ἀνθρωπιστικῆς ἐξελίξεως, ἧς ἡ πραγματοποίησις ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἀδυναμίας, μὲ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ τὴν συνδέσῃ. Ὁ ἄλλος, ἄσημος πρᾶκτωρ ὅλων τῶν λιποθυγιῶν ὁποῖτε πᾶς τις δύναται νὰ καλύψῃ μ' ἕνα περίλαμπρον ρητορισμὸν τὰς χυδαιοτέρας ἀπὸ τὰς παραδεδομένας ἀσχημοσύνας. Ἀμφοτέρωθεν, ὅμοια γόητρα τέχνης, τὰ ὁποῖα δύναται ἐξ ἴσου νὰ διαφωτίσουν καὶ νὰ παραμορφώσουν τὴν ἀλήθειαν.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον)

ΔΗΛΩΣΙΣ

Συμφώνως πρὸς προηγουμένην δῆλωσιν, ἡ Διεύθυνσις προέβη μετὰ πολλῆς θλίψεως εἰς τὴν διακοπὴν τῆς ἀποστολῆς τῆς «Νέας Ἐποχῆς» εἰς τοὺς συνδρομητὰς ἐκείνους, οἵτινες καθυστεροῦν τὰς συνδρομὰς τοῦ α' ἔτους (1924—1925). Ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουνίου θὰ διακοπῇ ἡ περαιτέρω ἀποστολὴ τῆς «Νέας Ἐποχῆς» καὶ εἰς τοὺς συνδρομητὰς ἐκείνους, οἵτινες καθυστεροῦν τοῦ βου ἔτους τὰς συνδρομὰς (1925—1926). Ἐφεξῆς δὲ οὐδεμίαν αἰτήσιν ἐγγραφῆς συνδρομητοῦ θὰ γίνεσθαι δεκτὴ, ἂν δὲν συνοδεύεται καὶ μὲ τὸ ἀντίτιμον τῆς συνδρομῆς.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗ

(Πρῶην Διευθυντοῦ τῆς Βουλῆς)

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π. ΓΟΥΝΑΡΗ

1902-1922

«ΟΙ ΤΛΗΜΟΝ ΑΡΕΤΗ, ΛΟΓΟΣ ΑΡ' ΗΣΘΑ,
ΕΓΩ ΔΕ ΣΕ ΕΡΓΩ ΗΣΚΟΥΝ ! ...»

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ

“ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ”

ΑΘΗΝΑΙ 1926

ΕΠΕΞΗΓΗΣΙΣ

Τὸ παρὸν βιβλίον ἀποτελεῖ πλήρη καὶ ἐπιμελεημένην συλλογὴν τῶν πολιτικῶν ἐκδηλώσεων τῆς εἰκοσαετοῦς δράσεως τοῦ μεγάλου Ἑθνικοῦ Ἄνδρος. Ὁ γράψας δὲν ἀπέβλεψεν εἰς συγγραφικὰς δάφνας οὔτε ἀξιοῖ διὰ δύναται νὰ διερμηνεύσῃ πλήρως τὸ μεγαλουργημα τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς ἣν ἐδίδαξεν ἔργῳ ὁ Δημήτριος Γούναρης.

Ἡ ἀνατύπωσις ἢ ἀναδημοσίευσις ἀπαγορεύεται ἀπολύτως ἀνεῦ τῆς ἀδείας τοῦ συγγραφέως.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ

*Εἰς τὰς μαρτυρικὰς Ψυχὰς τῶν τετιμημένων
θυμάτων τοῦ στυγεροῦ πολιτικοῦ ἐγκλή-
ματος τῆς 15)28 Νοεμβρίου 1922*

Ἀφιερωτὰ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εἰς τὴν Σαίξπηρικήν Πινακοθήκην ψυχῶν καὶ χαρακτήρων, ἡ ὁποία ὑψώθη ἀκατάλυτος καὶ καταπλήσσουσα ὑπεράνω τῶν αἰώνων καὶ ἀλλοιωτικῶν κυμάτων τοῦ χρόνου ὑπὸ τοῦ ὑπερφυοῦς δαιμονίου τοῦ Ἀγγλοῦ ποιητοῦ—τοῦ μεγάλου αὐτοῦ μύστου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τῶν ψυχικῶν περιπετειῶν καὶ ἐξελλίξεων—καὶ ἀναδύεται ἀπὸ τὸν γοητευτικὸν παράδεισον ἢ τὴν μεγαλοπρεπῆ κόλασιν τῆς ποιήσεώς του, ἀπὸ τὴν μελωδία ἢ τὴν δαιμονικότητα τοῦ λυρισμοῦ του καὶ τῆς ἐμπνεύσεώς του, ἀπὸ τὰς ἐξωτικὰς ἢ τὰς ζοφερὰς σκηνογραφίας τῶν τραγωδιῶν του, ἄλλοτε μὲν ἐκλύσεως καὶ ἐκστάσεως δημιουργός, ἄλλοτε δὲ τὸ δέος καὶ τὴν φρίκην παράγουσα,—εἰς τὴν Πινακοθήκην αὐτὴν ποιητικῶν καὶ τραγικῶν, ἐπινενοημένων καὶ ἱστορικῶν προσώπων, ἡρώων, θυμάτων, ἀκούργων, μεγαλοφυῶν καὶ ἀγίων, μία εἶνε ἡ εἰκὼν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἡ Σαίξπηρική δημιουργία ἀποτυπώνεται μὲ ὅλην τὴν ἀδρότητά της, τὴν ὕψαιαν τῆς καὶ τὴν θαυμασίαν ἡθογραφικὴν ἔντασίν της : Εἰς τὴν τραγωδίαν «*Ιούλιος Καίσαρ*»—ὁ Σαίξπηρ, ἐκστατικὸς θαυμαστὴς τοῦ ὑπερτάτου ἡθικοῦ μεγαλείου τοῦ Βρούτου, τῆς ψυχικῆς του παρθενικότητος καὶ τῆς πίστεως αὐτοῦ ἐπὶ τὰ Ἰδεώδη καὶ τὸ Ἀγαθόν, θεωρεῖ ἀνεπαρκῆ τὸν ἀπ' εὐθείας καὶ δι' ἑαυτοῦ καὶ μόνον χαρακτηρισμὸν τοῦ μεγάλου καὶ ἐκλεκτοῦ τέκνου τῆς Ρώμης, καὶ διὰ τοῦτο, ἐν τῇ ἐπιλόγῃ τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτοῦ, ὅστις γίνεται εἰς τὸ δράμα ἐπὶ τῷ γεγονότι τῆς αὐτοκτονίας τοῦ Βρούτου, μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐν Φιλίπποις μάχης, ἐμφανίζει ὁμιλοῦσαν αὐτὴν τὴν μητέρα καὶ δημιουργὸν φύσιν : «*Ἡ φύσις—λέγει,—θὰ ἡδύνατο, ἐγκαυχωμένη, νὰ ἐπιδείξῃ αὐτὸν εἰς τὰς γενεάς, καὶ νὰ εἴπῃ : Ἰδοὺ ἄνθρωπος !*»

Νομίζω ὅτι μόνον ἡ περίφημος αὐτὴ διατύπωσις θὰ ἡδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀνταξία ἀφετηρία τοῦ χαρακτηρισμοῦ καὶ τῆς ψυχικῆς εἰκόνης τοῦ Δημητρίου Γούναρη. **Ἡ Φύσις, ἀληθῶς, θὰ ἡδύνατο, ἐγκαυχωμένη, νὰ ἐπιδείξῃ αὐτὸν εἰς τὰς γενεάς, καὶ νὰ εἴπῃ : Ἰδοὺ ἄνθρωπος !** Διότι ὑπῆρξε τὸ μέγα καὶ ἀπρόσιτον ἐν μέσῳ ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων πρότυπον πάσης ἡθικῆς μεγαλειότητος καὶ πάσης ἡθικῆς ἐντελείας, ἐφόσον δέδοται εἰς τὴν ἀσθενῇ ἀνθρωπίνῃ ὑπόστασιν ἡ ἱκανότης νὰ προσαρμόσῃ πραγματικῶς ἑαυτὴν εἰς τὸν κύκλον τῶν θεϊκῶν αὐτῶν γνωρισμάτων. Τὰ ἡθικὰ στοιχεῖα καὶ αἱ ἡθικαὶ εὐγένειαι ἦσαν τὸσον συνυφασμέναι μὲ τὸν φυσικὸν χαρακτήρα του, μὲ πᾶσαν αἰ ἡθικὰ κίνησιν του, μὲ πᾶσαν πρᾶξιν του, μὲ πᾶσαν ἐκδήλωσίν του, ὥστε νὰ μὴ φαίνωνται ὡς ἀποτελοῦσαι ἰδιαιτερόν τινα κόσμον ἐν αὐτῷ, ἀπόρροιαν φωτισμοῦ, προσπαθείας, παιδαγωγίας, θελήσεως, ἀλλ' ὅτι ἦσαν αὐτὴ ἡ ὅλη ὑπόστασις καὶ ἐμφάνισις αὐτοῦ. Ἡ ψυχὴ του ἐδοκεῖτο ἀπὸ τὴν μουσικὴν τῆς Ἰδέας, καὶ δὲν ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε δικαίωμα καὶ λόγον νὰ ζῇ, παρὰ διὰ νὰ πραγματοποιῇ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ δίκαιον. Ἐπίστευεν ἑαυτὸν ἱερέα ἐν τῇ τελετουργίᾳ ὑπὲρ τῶν Λαϊκῶν ἐλευθεριῶν, καὶ ἦτο παρθενικὴ καὶ ἁμωμος πᾶσα πολιτικὴ ἐνέργειά του καὶ σκέψις ! Ἦτο τὸσον τέλειος εἰς τὰς προθέσεις του καὶ τὸσον εἰλικρινὴς εἰς τὰς πράξεις του, εἶχε τοι-

οὗτον ὕψος ἢ σκέψις τοῦ καὶ τοιαύτην εὐγένειαν ἢ πορεία τοῦ, ἦτο τόσον ξένος πρὸς πᾶσαν ἰδιοτέλειαν καὶ πρὸς πᾶσαν ἐμπάθειαν, — ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρας ἐκείνης ἐμπαθείας, τὴν ὅποιαν ἐπιβάλλει ἐνίοτε ἡ θύελλα τῆς Ἰδέας καὶ ἡ ὅποια τότε ἐκφεύγει τοῦ κύκλου τῆς ὁρμῆς καὶ τοῦ ἐνστίκτου — ὥστε εὐλόγως ἡ γνήσιωτέρα Ἑλληνικὴ Κοινωνία, ἀποδλέπουσα εἰς τὴν παρθένον αὐτὴν ἠθικὴν σύνθεσιν καὶ τὴν ἡγεμονικότητα τῆς ψυχῆς τοῦ, προσηνατολίσθη αὐτομάτως καὶ συνολικῶς πρὸς αὐτόν, ὡς πρὸς τὸν ἐνδεδειγμένον πολιτικὸν ἡγέτην καὶ ρυθμιστὴν αὐτῆς, εὐθὺς μάλιστα ἐνεφανίσθη καὶ ἐξεδηλώθη ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς, χωρὶς νὰ προηγηθῇ καμμία τεχνικὴ καὶ σκόπιμος προσπάθεια πρὸς τοῦτο.

* *

Μελετῶν ὁ ἱστορικὸς τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὴν ἀνάδειξιν τοῦ Δημητρίου Γούναρη ἐν τῇ πολιτικῇ τῆς Ἑλλάδος, σημειομένην κυρίως διὰ τῆς περιφέρειας καὶ ἐν τῇ ἅμα καταλυτικῇ ἐνδὲς ἱστορικοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, τοῦ Ἀναργύρου Σιμοπούλου, ὁμιλίας τοῦ ἐπὶ τοῦ στατιστικοῦ ζητήματος, — ἥτις ἐδόνησε τὴν ἀτμοσφαῖραν τῆς βουλευτικῆς αἰθούρας ὅχι μόνον ἀπὸ ἀγνωστον ἕως τότε ἐν αὐτῇ ἀντικειμενικὴν καὶ οἰκονομικὴν σοφίαν καὶ γνῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐξαγνιστικὸν πνεῦμα πολιτικῆς ἠθικῆς καὶ ἐναρέτου πολιτικῆς ἀντιλήψεως — εὐρίσκειται εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἐνώπιον τοῦ ἐκπληκτικοῦ γεγονότος τῆς ἀποτόμου καὶ ἀπροσδοκήτου πρωταγωνιστήσεως, ἐνδὲς βουλευτοῦ ἐν τῇ πολιτικῇ σκηνῇ καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ μάχῃ, πρωταγωνιστήσεως τοιαύτης, τόσον ραγδαίας καὶ ἐντατικῆς καὶ ὀρίμου, ὥστε, μετὰ τὴν ὁμιλίαν ἐκείνην, διὰ μόνης τῆς ὁμιλίας ἐκείνης, νὰ ἀνακηρυχθῇ καὶ νὰ ἀναγνωρισθῇ ἐν τῇ συνειδήσει πάντων, καὶ κυβερνητῶν καὶ βουλευτῶν καὶ ἀκροατῶν καὶ κοινῶ καὶ ἀντιπάλων καὶ φίλων, ἐν τῇ ἀντιλήψει τῆς ἐκλεκτοτέρας μερίδος τοῦ Τύπου, ὡς μοιραῖος πλέον κυρίαρχος τοῦ Κοινοβουλίου καὶ τοῦ βήματος, ὡς ἄξων, περὶ τὸν ὅποιον θὰ περιεστρέφετο διαρκῶς ἐφεξῆς ἡ πολιτικὴ ἐξέλιξις καὶ κίνησις τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἔθνους. Πόσαι ἔκτοτε μεταλλάγαι καὶ περιπέττειται ἐν τῇ πολιτικῇ σταδιοδρομίᾳ τοῦ Δημητρίου Γούναρη, ἀφότου τὴν νύκτα ἐκείνην μετεωρίσθη ἐν τῇ Βουλῇ τὸ μέγα καὶ οἰωνικὸν φῶς τῆς ἀγορεύσεώς τοῦ ἐκείνης!

Ἡ Μοῖρα τὸν προώρισε νὰ συναρμωσθῇ μὲ τὰς πλέον ἀποτόμους καὶ ἱλιγγιώδεις ἐξελίξεις τῆς νεοελληνικῆς σταδιοδρομίας καὶ ἂν ὁ Δημήτριος Γούναρης, πιστὸς εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ, δὲν ἐδίεττε ποτὲ ἀπέναντι οἰασθήποτε εὐθύνης καὶ οἰασθήποτε ἀναλήψεως πολιτικῶν ἐνεργειῶν καὶ ἐπισήμων καθηκόντων ἐν τῇ τρικυμίᾳ τῆς τελευταίας νεοελληνικῆς δεκαεπταετίας, δὲν ἐδέχθη ὅμως ἀφ' ἑτέρου ποτὲ νὰ ὑποστείλῃ, ἔστω καὶ δι' οἰανδήποτε σκοπιμότητα, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο περὶ στοιχειώδους ἀμύνης καὶ πολιτικῆς συγκρατήσεως ἀπέναντι μαινομένων καὶ καταχθονίων ἀντιπάλων, τὴν ἠθικὴν καὶ ἰδεολογικὴν σημασίαν, μὲ τὴν ὅποιαν ἀνήχθη εἰς τὸν ὠκεανὸν τῆς πολιτικῆς, καὶ μὲ τὴν ὅποιαν καὶ ἔπασσε, μέγας μεγαλωστί, αὐτός, ὅστις ἡδύνατο νὰ συντρίψῃ τοὺς πάντας καὶ νὰ μετατοπίσῃ τὰ πάντα, ἂν ἐπρέσβευεν, ὅτι ἡ πολιτικὴ εἶνε ὄργανον τῶν ἀτόμων, καὶ ὅχι ὄργανον τῆς Ἰδέας καὶ τοῦ ἠθικοῦ κώδικος. Δὲν γράφομεν ἐνταῦθα ἱστορίαν, ἀπλῶς σκιαγραφοῦμεν τὸν ἄνδρα εἰς τὴν ἐσωτερικότητα αὐτοῦ, τὴν ἀγνωστον εἰς τοὺς πολλούς, τὴν ὅποιαν ἀντιμετωπίσαμεν ἑκθαμβοὶ πολῶν. Ἡ ἱστορία τῶν τελευταίων ἐθνικῶν καὶ πολιτικῶν περιπετειῶν καὶ τραγικότητων εἶναι ἄλλως τε γνωστὴ εἰς πάντας, καὶ θὰ γίνῃ καὶ βαθύτερον γνωστὴ, ὅταν, μίαν ἡμέραν, ἡ ὅποια δὲν εἶνε μακράν, θὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Ἑθνικοῦ Κριτηρίου ὅλα τὰ γεγονότα καὶ ὅλοι οἱ παράγοντες τῆς Ἑθνικῆς καὶ πολιτικῆς τραγωδίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὅποιον θὰ μετατοπίσῃ τὰς σκιὰς καὶ θὰ ἀλλοιώσῃ τὴν ἱστορικὴν σκηνογραφίαν

αὐτῶν. Δὲν θὰ ὁμιλήσῃ μόνον ἡ Ἑθνικὴ Συνέλευσις τότε, ἀλλὰ θὰ ὁμιλήσῃ καὶ ἡ Νέμεσις, ἡ ὅποια δὲν παρητήθη ποτὲ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν ἀνθρωπίνων. — Καὶ ἡ ἐσωτερικότης τοῦ Δημητρίου Γούναρη ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὁ κρίνων τὸ τέλος τοῦ νὰ εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ σκεφθῇ, μήπως ἡ ἱστορία εἶνε ἐωσφορικὴ ἐξέλιξις, καὶ ὅχι ἀγωνιστικὴ ἐμφάνισις ἐπικρατήσεως τοῦ Ἀγαθοῦ ἐπὶ τοῦ Κακοῦ, ὅπως ἀναπτύσει ὁ Κάντ, ἀφοῦ ἄγδρες ὡς αὐτὸς πρέπει νὰ πληρῶνουν μὲ φόρον αἵματος καὶ σκληροῦ θανάτου τὴν ἐμμονὴν τῶν εἰς ἀρχὰς εὐθύτητος καὶ ὀρθοῦ πατριωτισμοῦ.

* *

Δὲν θὰ εἶνε οὐδόλως ὑπερβολή, ἂν ἰσχυρισθῇ τις, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Δημητρίου Γούναρη, ἡ τρομερὰ ἐκείνη σκηνογραφία τῶν τελευταίων στιγμῶν τοῦ, εἶνε ἡ φρικιαστικότερα σελὶς τῶν τραγικότητων τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου.

Διότι ἡ θανάτωσίς τοῦ ἀνήκει εἰς τὸν κύκλον τοῦ πολέμου αὐτοῦ. Ὁ Γούναρης ἐπεσημάνθη ἀπὸ τοὺς διεθνεῖς ἐγκληματίας, ἀφότου δὲν ἐδέχθη ν' ἀφήσῃ τὴν Ἑλλάδα ἐρμαιὸν τῶν συμφεροντολογικῶν σκοπιμοτήτων τῶν ξένων... Διὰ τοῦτο ἡ μεγάλη αὐτὴ ὑπόστασις ἐκυλίσθη ἀμέσως αἰμόφυρτος ἐπάνω εἰς τὸ πτώμα τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὅποιαν οἱ ἴδιοι διεθνεῖς ἐγκληματῆται ἐδολοφόνησαν ἐσκεμμένως ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἀφοῦ παραβιαστικῶς τὴν ἐχρησιμοποίησαν ἐπὶ τέλους εἰς τοὺς σκοπούς των, ἵνα ἀποφύγῃσι τὰς ἀναγκαστικὰς πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεις των... Αἱ Βίβλοι ἐπὶ τῆς σκοτίας αὐτῆς τραγωδίας ἀνοίγονται διαδοχικῶς, καὶ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἀρκεῖ νὰ προσέξῃ μόνον εἰς τινὰ ἄρθρα τοῦ Καστελενιάκ ὡς Προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Γαλλικῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπου γίνονται πανηγυρικῶς καὶ ἀμειλίκτως τὰ ἠθικὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς Γαλλοκεμαλικῆς Συνθήκης, διὰ νὰ πεισθῇ ἐξ αὐτῶν καὶ μόνων, ποῖα ἄδυσσος εἶχεν ὀρυχθῇ ἐκ τῶν προτέρων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, διὰ τὴν καταδράσθησιν ἐν αὐτῇ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων καὶ τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων.

* *

Τὸ στόμα τοῦ Γούναρη ἔπρεπε νὰ κλεισθῇ ἐσπευσμένως, μάλιστα ἐπὶ τέλους κατωρθώθῃ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἐξόντωσις τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἡ παραγραφή τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἑλλάδος ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ἡ ὅποια ἦτο τὸ πρῶτον καὶ κύριον ἀντικείμενον τῆς μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Τουρκίας διαδοῆτος ἐκείνης Μπουγιονικῆς συνθήκης, ὡς μέσον πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς δυνάμεως καὶ τῶν Ἑλληνικῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ὠφελειμάτων ἐν τῇ Τουρκικῇ Ἀνατολῇ διὰ τῶν Γαλλικῶν τοιούτων, ὅπως διὰ τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων, τῶν ὁποίων τὰ σημαντικώτερα ἀγνωστα μέχρι τοῦδε, ἀπεκάλυψεν ὁ Γάλλος Καστελνιάκ, καὶ ὡς Πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων ἐπιτροπῆς τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς καὶ δι' ἄρθρων τοῦ, ἐμβρόντητος καὶ ἐξεστνηκῶς διὰ τὸ ἐγκλημα καὶ τὴν ἡλιθιότητα ταύτην, καὶ ἐρωτῶν, — ἐξ ἀφορμῆς καὶ τῆς συναφοῦς, ἐπὶ ἐπισήμων τεκμηρίων βασιζομένης, ἀποκαλύψεώς τοῦ, ὅτι ταῦτο χρόνως καὶ παραλλήλως τότε ἡ Τουρκία εἶχε διαγράψει ἀπόφασιν πλήρους ἀθετήσεως τῶν ἀπέναντι τῆς Γαλλίας ἀντιστοίχων μελλοντικῶν ὑποχρεώσεών της, ὅπερ καὶ ἐγένετο — ἐρωτῶν, «ἔλειπε, λοιπόν, καὶ ἡ στοιχειωδὲστάτη αἰδώς, ὥστε νὰ προθυμοποιῇται καὶ νὰ ἀναλαμβάνῃ ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὁ Φραγκλῖνος Μπου-

γιόν, νὰ μεταβαίνει ἤδη ἐκ νέου ὡς ἑκτακτος ἀπεσταλμένος τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Ἀγκυραν, μετὰ τὴν τοιαύτην ἐγκληματικὴν ἡλιθιότητά του καὶ ἀποτυχίαν ;»

Ἐπρεπε λοιπὸν τὸ στόμα τοῦ Γούναρη, καθὼς καὶ τῶν συνεργατῶν του, νὰ κλεισθῇ ἐσπευσμένως, μόλις ἐπετεύχθη ὁ κεντρικὸς καὶ κύριος σκοπὸς τῆς Γαλλικῆς πολιτικῆς ἐν Ἀνατολῇ, ὁ ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἐμφανίσεως τῆς Ἑλλάδος ἐν Μ. Ἀσίᾳ προτεθείς, ὁ μὴ ἀλλοιωθεῖς οὐδὲ κατὰ κεραίαν, οὔτε διὰ τὸν Βενιζέλον, οὔτε διὰ τὸν Γούναρην, οὔτε διὰ τὸν Κωνσταντῖνον, ἔπρεπε νὰ ἐξαφανισθοῦν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης καὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς ἐκεῖνοι, οἵτινες ὑὰ ἠδύναντο μίαν ἡμέραν νὰ ρίψωσι μέγα φῶς ἐπὶ τῆς ἀπαισιωτάτης καὶ φρικαλεωτάτης ἡθικῆς ὑποθέσεως αὐτῆς, τῆς ἐξοντώσεως τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς ἐκμηδενίσεως τῆς Ἑλληνικῆς ἰσχύος ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Καὶ ἔπρεπεν, ὅχι ἀπλῶς νὰ ἐξαφανισθοῦν, ἀλλὰ νὰ ἐξαφανισθοῦν ὡς οἱ μόνοι καὶ ἀποκλειστικοὶ ὑπαῖτιοι τῆς Ἑλληνικῆς συμφορᾶς, διότι παραλλήλως καὶ ἐν ταύτῃ, οὕτω καὶ μόνον θὰ ἐφαίνοντο δικαιοῦμενοι ἐκεῖνοι ἐκ τῶν ἀντιπάλων τοῦ Γούναρη καὶ τῶν συνεργατῶν του, οἵτινες ἡλιθίως, τυχοδιωκτικῶς καὶ ἀντεθνικῶς, ἐδημιούργησαν τὴν Μικρασιατικὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐμαίνοντο ἀπ' ἀρχῆς τῆς Εὐρωπαϊκῆς κρίσεως νὰ προσανατολίσουν καὶ νὰ παραδώσουν καὶ νὰ περιπλέξουν, ἀνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ καὶ οὐδεμιᾶς ἐπιφυλάξεως, τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸ δίκτυον τῶν διπλωματικῶν ὑπολογισμῶν καὶ τῶν πολιτικῶν ἐν Ἀνατολῇ ἐπιδιώξεων τοῦ ἐντιμοτάτου κυρίου Φραγκλῖνου Μπουγιόν καὶ τῶν ὁμοίων του χριστιανικωτάτων καὶ φιλελληνικωτάτων ἀληθῶς ἐν Γαλλίᾳ πολιτικῶν παραγόντων, οἵτινες ἦσαν καὶ οἱ διαρκῶς κρατοῦντες καὶ ἐπιβαλλόμενοι ἐν αὐτῇ ὡς πρὸς τὰ ζητήματα τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Βαλκανικῆς, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκ τοῦ μεγάλου πολέμου Εὐρωπαϊκῆς κρίσεως καὶ τῶν μετὰ τὸ πέρας αὐτοῦ συναφῶν ἐξελίξεων αὐτῆς.

Ἐπρεπεν εἰς τὸ αἷμα τῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων Μικρασιατῶν, εἰς τὸ αἷμα τῶν μυριάδων τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, εἰς τὸ αἷμα τοῦ Γούναρη, εἰς τὸ αἷμα τῶν συνυπουργῶν του, εἰς τὸ αἷμα τοῦ ὀλιγοήμερου καὶ τελευταίου Ἀρχιστρατήγου τῶν Ἑλλήνων δυνάμεων ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ νὰ ἀποπλυθῇ καὶ νὰ σβύσῃ καὶ ἡ συνενοχὴ τῶν ἐν Ἑλλάδι πολλῶν καὶ ποικίλων τοποτηρητῶν καὶ ἐκμαυτῶν καὶ μαστρωπῶν τῶν Μπουγιονικῶν Γαλλικῶν σχεδίων καὶ ἐπιδιώξεων ἐν Ἀνατολῇ.... Ἐπρεπεν ἐπὶ τῶν δστών καὶ τῶν σαρκῶν τῶν ἐντιμοτέρων καὶ ἐθνικωτέρων πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος νὰ στηριχθῇ ὁ βρυκόλαξ τῆς μεγαλοφυΐας τῆς Μικρασιατικῆς ἐπιχειρήσεως, τὴν ὁποῖαν ἐγκατέλειψαν μὲν ἀνάνδρως οἱ δημιουργήσαντες αὐτήν, μόλις εἶδον εἰς ποῖον λαβύρινθον περιεπλάκησαν, ἐπινοήσαντες τὰς ἐκλογὰς καὶ προκαλέσαντες κτηνωδῶς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, δὲν ἠδύναντο ὅμως πλέον κατ' οὐδένα λόγον νὰ ἀνακόψωσι καὶ νὰ ἐγκαταλείψωσι οἱ ἀντικαταστήσαντες αὐτοὺς, ὄντες ἐντελῶς ἀποκλεισμένοι ἀπὸ τοιαύτης σκέψεως καὶ προθέσεως, καὶ ἡθικῶς καὶ ἐθνικῶς, ἀλλὰ πρὸ πάντων καὶ κυρίως ἐκ λόγων βαθυτάτης καὶ ἀδιασπάστου συμπεριπολικῆς ἐν τῇ Μικρασιατικῇ ὑποθέσει μεγάλων καὶ ἀπειλητικῶς ἐκρημομένων ζητημάτων τῶν Ἀνταντικῶν Δυνάμεων.

Ποῖος, καὶ ὁ ἡλιθιώτατος ἐτι, θὰ ἠδύνατο τότε νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ ἐναντίον τοῦ τελευταίου τούτου, καὶ ποῖος θὰ ἐτόλμα σήμερον, μετὰ τὴν ἑκτοτὴ ἀποκαλυπτικὴν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων, νὰ προέλθῃ νὰ τὸ ἀρνηθῇ ; Καὶ δὲν ἦσαν οἱ κορυφαῖοι τῶν ἀντιπάλων τοῦ Γούναρη, οἱ ὅποιοι ἐξεδήλουν φρικίαν καὶ ἐπὶ μόνῃ τῇ σκέψει, ὅτι θὰ εὐρίσκετο κυβέρνησις ἱκανὴ νὰ ἀθετήσῃ καὶ νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν Μικρασιατικὴν ὑπόθεσιν, καὶ δὲν ἦτο μόνον τὸ σημεῖον τούτου, ἡ ἐμμονὴ τῶν μετανοεμβριανῶν κυβερνήσεων εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς Μικρασιατικῆς ἐκστρατείας, ὡς πρὸς τὸ ὅποιοι ὁ ἀντίπαλος πολιτι-

κὸς κόσμος ἐφαίνετο διαγράφων παράλληλον πορείαν, ἔστω καὶ ἐν λόγοις μόνον ;

Ἀλλὰ οἱ κεραυνοὶ τῶν εὐθυνῶν διὰ τὴν ἀδόκητον καὶ οἰκτρὰν συνέπειαν ἔπρεπε πρὸ παντὸς ν' ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τῶν κεφαλῶν τῶν ἀρχικῶν σκηνοθετῶν καὶ παραγόντων τῆς Μικρασιατικῆς ὑποθέσεως. Ἐπρεπε διὰ πάσης θυσίας ν' ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τῶν κενῶν καὶ ἐγκληματικῶν αὐτῶν κεφαλῶν οἱ κεραυνοὶ τῶν εὐθυνῶν, τὴν πορείαν τῶν ὁποίων παρηκολούθουν ἀπὸ πολλοῦ οἱ πραγματικῶς ἔνοχοι καὶ τὴν ἐδλεπον διαγραφωμένην ἐν τῇ ἀμέσῃ μέλλοντι ἀπειλητικῇ διὰ τὸ σύνολον αὐτῶν, ὅταν, συνεπελά ἐνδεχομένης καταστροφῆς καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς λήξεως πάσης ἐθνικῆς διακυμάνσεως, θὰ ἐλάμβανεν εὐκαιρίαν καὶ θὰ ἐζήτει ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, τὸ ἔθνος, νὰ εὐρεθῇ ἐνώπιον τοῦ Συνόλου τῶν στοιχείων καὶ τῶν ἀπόψεων τῆς σκοτίου ἀπὸ τοῦ 1916 ἐξελίξεως τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων του, νὰ στρέψῃ πρὸς τὸ φῶς καὶ πρὸς τὸν ἑλεγχον πᾶν παρασκήνιον.

Καὶ οὕτω ἐκαιροφυλακτῆθη καὶ ἐτελέσθη τὸ ἐγκλημα.

Ἐξεπρεμνίσθη ὑπὸ τῆς θυέλλης τῶν παθῶν καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἀμαρτίας ἡ μεγάλη ἐθνικὴ καὶ ἡθικὴ ὁρὸς, ὁ Δημήτριος Γούναρης. Ἦχθη ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῇ. Ὅλοι αἱ δυνάμεις τοῦ Ἄδου τὸν εἶχον κυκλώσει. Ἡ Μοῖρα τοῦ Κακοῦ ἐξυγίσθη ὁλόκληρος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καὶ ἐξεκεραυνώθη κατ' αὐτῆς. Τοιαύτη συγκέντρωσις πνευματικῆς καὶ ἡθικῆς φωτὸς, τὴν ὁποῖαν ἀντιπροσώπευεν οὗτος, δὲν ἠδύνατο, εἴμῃ νὰ προκαλέσῃ περὶ ἑαυτὴν καὶ καθ' ἑαυτῆς ὅλα τὰ στοιχεία τοῦ σκότους. Τὸ αἷμα τοῦ ἔρρευσεν ὡς σπονδὴ ἐξιλαστήριος τόσων καὶ τόσων ἀνομιῶν... Ἐρρευσεν ὅπως τοῦ Οὐγγρου εὐγενοῦς κόμητος Τίτσζα, ὁ ὅποιος ἐπίσης ἐξολοφονήθη ὑπὸ τῶν ὁμοεθνῶν του, μετὰ τὸ τέλος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, ἐδολοφονήθη ὑπὸ ἀνθρώπων τῆς «ἐπαναστάσεως», ἥτις ἐπηκολούθησε καὶ ἐκεῖ τὴν ἥτταν, προγραφεῖς ὑπ' αὐτῆς ὡς ὁ αἷτιος τῆς προκλήσεως τοῦ πολέμου παρὰ τῆς Αὐстроουγγαρίας καὶ ὡς ὁ «ὀπουρεγὸς τῆς ἡττης» ! Καὶ ὅμως, ἐνῶ οὐδόλως εἶχε προκαλέσει αὐτὸς τὸν πόλεμον, δὲν ἐδίστασεν ἐν τούτοις νὰ ἀνυπάβῃ ἀποφασιστικῶς καὶ πατριωτικῶς νὰ τὸν διεξαγάγῃ, ὡς ὁ κυριώτατος τῶν παραγόντων τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως καὶ ὁ ἱκανώτατος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς χώρας, ὅταν εἶχε πλέον ἐπιβληθῇ καὶ προκληθῇ παρ' ἄλλων, οἵτινες κατώρθωσαν νὰ ἀνατρέψουν τὰς ἐπιμόνους ἀντιπολεμικὰς ἐνεργείας του καὶ εἰσηγήσεις του, καὶ ὅχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἄφινε νὰ πιστεύεται παρὰ πάντων, ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ δημιουργὸς τοῦ πολέμου, ἵνα μὴ ἐκθέσῃ τὸν Αὐτοκράτορα καὶ διασαλεύσῃ τὴν ὑπόστασιν τοῦ Κράτους !

Ἀπὸ τὸ ἀέτωμα τοῦ πολιτικοῦ Παρθενώος τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἀπεκόπη καὶ κατεκρημνίσθη ἡ ὠραιότερα διακόσμησίς του. Ὁ ἀνὴρ, ὁ συγκεντρῶν τὴν σοφίαν, τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν ἡθικὴν δύναμιν, ὁ πλήρης ἀνθρωπιστικῆς ὁρμῆς καὶ ἀνθρωπιστικῶν ἰδεῶν, ἀνευ στοιχείου ἀφρόνων καὶ ἀδίκων ὑπερδοσιῶν, ὁ πάνοπλος μετ' ὀρθῆς, ἀληθῆ καὶ ἀντικειμενικῆς γνώσιν, ὁ ἀριστοκρατικὸς καὶ εὐρὺς τὴν σκέψιν, ὁ ἀκτινοβολῶν ἀγαθωσύνην καὶ καλωσύνην, ὁ ὑψώσας καὶ στερεώσας τὸ πνεῦμα του—διὰ καθολικῆς καὶ βαθείας μελέτης—ἐπὶ μεγάλων φιλοσοφικῶν ἀψίδων, ὁ εὐρρυθμὸς καὶ σύμμετρος κατὰ τὴν ψυχὴν, ὁ μέγας μύστης τοῦ Δικαίου, ὁ περιφανὴς οἰκονομολόγος, ὁ ἀληθὴς Φίλος τοῦ Λαοῦ, ὁ ἀγρυπνὸς καὶ ἀμετακίνητος φρουρὸς τῆς Ἑθνικῆς παρακαταθήκης καὶ τῶν Ἑθνικῶν Δικαίων, ὁ μεγαλειώδης καὶ καταπληκτικὸς ρήτωρ, ὁ φωτεινὸς μεταρρυθμιστής, αὐτὸς, ὁ Νίττι τῆς Ἑλλάδος, κατεκρημνίσθη διὰ τῶν σφα-

ρῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὅπλα ἔστησεν ἀπέναντί του, ἡμιθανοὺς καὶ ὀδυνομένους ἐκ βαρυτάτης ἀσθενείας, ἡ μικρόνοια, ἡ ἀναισθησία, ἡ ἀφιλοτιμία, ἡ βαρβαρότης, ἡ κτηνωδία καὶ ἡ ἠθικὴ πώρωσις εὐτελεστάτων καὶ κανιβαλικῶν ἀντιπάλων του.

Πρέπει νὰ διεξέλθῃ κανεὶς ὅλον τὸ πέλαγος τῆς Ἱστορίας καὶ τῶν Ποιητικῶν ἐπινοήσεων, διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ εὑρῇ τραγωδίαν ἀνάλογον πρὸς ἐκείνην τῶν τελευταίων ἡμερῶν καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Δημητρίου Γούναρη. Καὶ ἡ πραγματικότης καὶ ἡ φαντασία φαίνεται ὅτι χρεωκοποῦν πρὸ τῆς φρίκης καὶ τῆς ἠθικῆς περιπετείας τῆς σκηνῆς ἐκείνης. Δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι, ἐὰν δι' οἰονδήποτε ἱστορικὸν γεγονός ὁ χρόνος χρησιμεύῃ εἰς τὸ νὰ ἀποχρωματίζῃ καὶ νὰ ἐξασθενῇ αὐτὸ εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν γενεῶν, διὰ τὸ γεγονός τῆς σφαγῆς καὶ τῆς δοκιμασίας τοῦ Δημητρίου Γούναρη—ἐπειτα ἀπὸ μίαν Ἑθνικὴν περιπέτειαν, μετὰ τῆς ἐξελίξεως τῆς ὁποίας εἶχεν ἐξαντλήσει ὅλας τὰς δυνάμεις του καὶ ἦτις διὰ τοῦ τέλους τῆς τὸν εἶχεν συντρίψει ψυχικῶς,—διὰ τὸ γεγονός τῆς σφαγῆς καὶ τῆς τελευταίας δοκιμασίας τοῦ Δημητρίου Γούναρη ὁ χρόνος θὰ ἐνεργήσῃ ἀντιστρόφως. Διὰ τῆς παρόδου αὐτοῦ μόνον θὰ διανοιχθῇ πρὸ τῆς συνειδήσεως τῶν γενεῶν ὁλόκληρος ἡ σρικαλεότης, ὁλόκληρος ἡ στυγερότης, ὅλη ἡ δραματικωτάτη καὶ μυχιαίτατα συγκλονιστικὴ ἀποψις,—ἡ ἀνατρέπουσα καὶ συντρίβουσα πάντα ἠθικὸν ρυθμὸν καὶ πᾶσαν ἠθικὴν πίστιν καὶ κατάστασιν,—τοῦ Ἑθνικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐγκλήματος, τοῦ συντελεσθέντος ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ Ὑμηττοῦ τὴν πρωΐαν τῆς 15ης Νοεμβρίου 1922.

Ἡμεῖς, ζήσαντες ἐπὶ συνεχῇ ἔτῃ ἐν μέσῳ αἱμάτων, παγκοσμίῳ ἀνθρωποθυσιῶν, μοναδικῶν κοινωνικῶν καὶ ἱστορικῶν καταστροφῶν, ἐπαναστατικῶν σεισμῶν, μιαιῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων καὶ ἀτιμιῶν, ἐξοικειώθημεν τόσον ψυχολογικῶς πρὸς τὸ κακόν, ὥστε νὰ μὴ δύναται εὐκόλως τοῦτο νὰ συναντήσῃ καὶ νὰ δονήσῃ τὴν λεπτοτέραν ἀτμοσφαῖραν τῆς ψυχῆς, ὅταν ἀφίνη τὰς συνήθεις τροχιάς του καὶ ἐκδηλώνεται ὡς καθαρὸς σατανισμός. Ἀλλὰ αἱ μέλλουσαι Ἑλληνικαὶ γενεαί, ὅσαι θὰ ζήσουν ὑπὸ καθεστῶς γαλήνης καὶ ἀνθρωπισμοῦ, ὅταν θὰ ἐξαντλήσῃ πλέον ἑαυτὸν ὁ σήμερον μαινόμενος ἀκόμῃ ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα δαίμων τοῦ Κακοῦ, καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ ἡ βασιλεία τοῦ Ἀγαθοῦ, αἱ γενεαὶ αὗται, αἱ ὁποῖαι θὰ μελετήσουν ὑπὸ πρῖσμα ἁθολοῦ καὶ ὑπὸ πνεῦμα εὐθὺ τὴν ἐποχὴν μας, θὰ ρίψουν ἐπὶ τοῦ γεγονότος τῆς σφαγῆς καὶ τῆς διασπαράξεως τοῦ Δημητρίου Γούναρη καὶ τῶν συνθανατωθέντων μετ' αὐτοῦ τὴν μελανωτέραν νύκτα ἠθικῆς καταδίκης καὶ ἠθικοῦ στιγματισμοῦ. Ἡ σελις αὕτη τῶν πολιτικῶν καὶ ἑθνικῶν ἡμερῶν μας θὰ εἶνε δι' αὐτὰς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἱστορίᾳ σελις ἀναθεματισμοῦ καὶ Ἑθνικῆς αἰσχύνης καὶ πωρώσεως.

Τὰ ὀνόματα τῶν πρωταγωνιστῶν καὶ τῶν ἀμέσων σεντελεστῶν καὶ ὑποκινητῶν τοῦ ἀνοσιουργήματος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἔσπευσε τότε νὰ στιγματίσῃ ἐμφαντικώτατα, ὡς ἀποτρόπαιον καὶ μοναδικὸν ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν Λαῶν καὶ τῶν πολιτικῶν ἐξελίξεων, ὁ παγκόσμιος τύπος καὶ ἡ συνειδήσις ὅλου τοῦ πολιτισμένου κόσμου, θ' ἀποτελοῦν, ἐν τῇ ἀντιλήψει τῶν ἐπερχομένων Ἑλληνικῶν γενεῶν, τὰ μαῦρα καὶ στιγματιστικὰ ὀροθέσια τῆς Πολιτικῆς Ἱστορίας ἡμῶν, καὶ θὰ μεταδίδωνται διὰ μέσου αὐτῶν ὡς σύμβολα πάσης ἀνθρωπίνης μιαιρότητος καὶ εὐτελείας. Δὲν ὑπῆρξαν ἀπλῶς φονεῖς, ὑπῆρξαν δολοφόνοι. Δὲν ὑπῆρξαν ἀπλῶς κακοῦργοι, ἀλλὰ τίγρεις καὶ βεναι.

Δὲν τοὺς παρέσυρε μέχρι τῆς ἐγκληματικῆς αὐτῆς ἀκρότητος ἡ καταιγὶς ἐπανα-

στατικῆς ἰδεολογίας, ἀλλὰ ὁ ποταπὸς καὶ μικροχαρὴς ὑπολογισμὸς τῆς καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἀπαλλαγῆς τοῦ πολιτικοῦ συγκροτήματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκον ἡ ἔρρεπον, ἀπὸ δεινῶν ἀντιπάλων, περὶ τῶν ὁποίων ἐγνώριζον, ὅτι, οὕτως ἢ ἄλλως, θὰ εὕρισκον μίαν ἡμέραν εὐκαιρίαν νὰ ἀπογυμνώσωσιν ἐνώπιον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τὸν σκελετὸν καὶ τὸν βρυκόλακα, ὅστις ἐκρύπτετο ἐπὶ τόσα ἔτη ὑπὸ τὰ προσχήματα καὶ τὴν θαμβοῦσαν ἐπιφάνειαν Ἑθνικοῦ ὀργανωτοῦ καὶ πολιτικοῦ ἀναγεννητοῦ, διὰ νὰ ἐκθεμελιώσῃ ὅμως ἐκ βάθρων πᾶσαν ἑθνικὴν συγκρότησιν καὶ ἠθικὴν σύνθεσιν τῆς Ἑλληνικῆς Κοινωνίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, τὸν Βενιζελισμόν, τὸν καθαρὸν αὐτὸν Ἑωσφορισμόν ἐν τῇ Ἱστορικῇ ἐξελίξει τοῦ Γένους ἡμῶν. Δὲν τοὺς ὠδήγησεν εἰς τὸ ἀποτρόπαιον ἐγκλημα διὰ θέσεως ἀποκαταστάσεως τῆς συγκλονισθείσης ἐκ τῆς Μικρασιατικῆς πανωλεθρίας Ἑθνικῆς ψυχῆς, σκοπιμότης δημιουργίας μιᾶς καταπληκτικῆς ἐντυπώσεως πρὸς ψυχολογικὴν συγκράτησιν καὶ μεταστροφὴν τοῦ ἐκπτοθέντος ἐκ τῆς καταστροφῆς Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, χάριν ἐπαναλήψεως καὶ συνέχισως τοῦ Ἀγῶνος, τὸ ὁποῖον, ἐὰν ἐγίνετο καὶ ἐφόσον θὰ ἐγίνετο ἐξ εἰλικρινοῦς πνεύματος, θὰ παρείχεν πάντως ἑδαφος ἐπιεικοῦς τιнос κρίσεως, ἀλλὰ τοὺς ὠδήγησε καθαρὸν καὶ ὠμὸν καὶ κτηνώδες πνεῦμα ἐκδικήσεως. Ἦσαν τόσον μιαιροὶ ἠθικῶς, ὥστε καὶ νὰ παραδώσουν ἀναπολόγητον εἰς μαρτυρικὸν καὶ πομπικὸν θάνατον ἕνα ἐκ τῶν ἀνωτάτων παραγόντων τῆς πολιτικῆς καὶ ἑθνικῆς ἐξελίξεως ἀπὸ τοῦ 1914, ἕνα γίγαντα τοῦ λόγου, εἰς τὸν ὁποῖον, ἐὰ ὑπῆρχε πράγματι εἰλικρινὴς πρόθεσις ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῆς δίκης,—ὅσον καὶ ἂν αὕτη ἦτο κατ' ἀρχὴν κωμικωτάτη, λόγῳ τῆς ἀπολύτως ἀναρμοδίου συγκροτήσεως τοῦ Δικαστηρίου, σχετικῶς πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν περιπλοκὴν τῶν τεθέντων πρὸ αὐτοῦ ζητημάτων,—θὰ ἔπρεπε νὰ παράσχουν πᾶσαν ἀπολύτως εὐνοϊκὴν συνθήκην, ἵνα ἐμφανίσῃ καὶ ἀναπτύξῃ πᾶν ὅ,τι ἡδύνατο πρὸς πλήρη διαφωτισμόν καὶ τῶν ἰδίων δημιουργῶν τῆς δίκης καὶ τῶν δικαστῶν καὶ τῆς σκοτίου ὑποθέσεως τῆς καταστροφῆς. Ἦσαν τόσον πεπωρωμένοι, ὥστε νὰ ἀπογυμνώσουν ἐκ τῶν προτέρων τοὺς κατηγορουμένους ἀπὸ τὰ κυριώτατα μέσα τῆς ὑπερασπίσεώς των, ἀπὸ τὴν χρῆσιν τῶν μυστικῶν διπλωματικῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα μόνον θὰ ἤρχον νὰ παραλύσουν πᾶσαν διάθεσιν καταδίκης αὐτῶν, καὶ τοῦτο, ἐνῷ εἶχον θέσει ἐκ τῶν προτέρων ζήτημα ζωῆς ἢ θανάτου αὐτῶν. Ἐξηφάνισαν κανιβαλικῶς καὶ θηριωδῶς ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα τῆς Ἑλληνικῆς πολιτικῆς ἕνα πρωταθλητὴν τῆς, εἰς τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ προσβλέπῃ πᾶς Ἑλλήν μετ' εὐλαθείας, λόγῳ τῶν προθέσεων τοῦ τοῦλάχιστον, τῶν πάντοτε ἀγνομάτων καὶ ἑθνικωτάτων.

Καὶ ἐσίγησεν μὲν διὰ παντός τὸ στόμα ἐκεῖνο. Ἐσίγησε ἡ Ὀλύμπιος ἐκείνη λαλιά, τῶν μεγαλοπρεπῶν καὶ συνταρακτικῶν κυματισμῶν τῆς ὁποίας θὰ ἀργήσῃ πολὺ νὰ ἐνωτισθῇ παρ' ἄλλου ἢ Ἑλληνικῇ Βουλῇ, ἐσβέσθη τὸ παναρμόνιον ἐκεῖνο τοῦ λόγου, τὸ ὁποῖον κατεκλήλει καὶ κατεφώτιζε συγχρόνως τὰ πνεύματα τῶν Ἑλλήνων δουλευομένων ἐπὶ τόσα ἔτη, ἐξηγεμένη ὁ καταρράκτης ἐκεῖνος τῆς ρητορικότητος καὶ τῆς σοφῆς ἀναλύσεως παντὸς θέματος, ὑπὸ τὴν ὁροντὴν τοῦ ὁποῖου ἐσεῖετο καὶ ἔδραμε τὸ Ἑθνικὸν Συνέδριον, καὶ ὅστις ἀποσυνέθεσε καὶ κατερράκωσε τῇ 1915, κατὰ τὴν περιφέρειαν ἐν τῇ Βουλῇ μονομαχίαν μετὰ τὸν ἰσχυρότατον ἐπίσης ἐν τῇ λέγειν, ἀλλὰ δεινότερον σοφιστὴν Ἐλευθέριον Βενιζέλον, τὰ ἐπιχειρήματα περὶ τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ συμφέροντος τῆς ἀμέσου, ἄνευ ἐξασφαλίσεων, ἐξόδου τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν πόλεμον ὑπὲρ τῶν Ἀνταντικῶν Δυνάμεων. Ἐγυμνώθη ἡ πολιτικὴ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἀπὸ ἕνα ἐπὶ

κτον και εμφαντικὸν παραστάτην τῆς, ἀπὸ μίαν πλουσίαν καὶ πολυκίνητον πολιτικὴν ἀτομικότητα. Ἀλλά, οὔτε ἡ συνείδησις τοῦ Ἔθνους, οὔτε ἡ φωνὴ τῆς Ἱστορίας, οὔτε ἡ ψυχὴ τοῦ Δικαίου, οὔτε τὸ αἶσθημα τοῦ Λαοῦ θὰ σιγήσουν ποτὲ ἀπέναντι τῆς μαιωφονίας τῆς 15ης Νοεμβρίου τοῦ 1922. Δὲν θὰ σιγήσουν, ἀλλὰ θὰ ρίψουν τρομεροὺς καὶ διαθρωτικούς τοὺς προβολεῖς των ἐπὶ τοῦ σκότους καὶ τῆς κολάσεως τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς. Θὰ ἀποκαταστήσουν τὰ θύματα, καὶ θὰ παραδώσουν τοὺς θύτας εἰς τὴν αἰώνιαν ἀτίμωσιν καὶ τὴν αἰώνιαν ἐξαφάνισιν, πρόδρομοι ἀδυσώπητοι καὶ ἀμείλικτοι τῆς ὑπερτάτης Δικαιοσύνης τοῦ Κόσμου, πρὸ τοῦ Κριτηρίου τῆς ὁποίας θὰ συρθῶμεν μίαν ἡμέραν ὅλαι αἱ ὑπάρξεις, ὅσαι ἐπροικίσθημεν ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ μετ' ἰσχυρὰ καὶ ἠθικὴν ἐλευθερίαν, ἵνα κριθῶμεν τελειωτικῶς καὶ κατὰ τὰς προθέσεις μας καὶ κατὰ τὰς πράξεις μας.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκιαγραφούντες τὸν ὑπέροχον πολιτικὸν ἄνδρα, ὅστις τόσον σκληρῶς ἀπεσπάσθη τοῦ κόσμου τούτου, ἀφοῦ ὑπερῆφάνως ἀντιμετώπισε τὸν θάνατον, ὃν δολοφόνει σφαίραι τοῦ Ἑλληνικαὶ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ ἐπεφύλασσαν εἰς μίαν γωνίαν τῆς Ἀττικῆς, ἐπιχειροῦμεν ἔργον ἄκρως δυσανάλογον πρὸς τὴν δύναμιν τῆς πτωχῆς ἡμῶν γραφίδος, Διότι δλόκληρος ὁ βίος τοῦ Δημητρίου Π. Γούναρη ὑπῆρξε μίᾳ ἀδιάλειπτος σειρὰ παραδειγματικῆς διδασκαλίας τῆς Ἀρετῆς, σειρὰ δογματισμῶν καὶ πολυτίμων πολιτικῶν ὑποθηκῶν. Ἐνσαρκῶντων τὰς ἀνθρωπίνους ἀρετάς, τὴν πολιτικὴν ἠθικὴν, τὸν ἄγνον πατριωτισμόν, τὴν αὐστηρὰν νομιμοφροσύνην, τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν πίστιν πρὸς τὸ καθήκον, μετέδιδεν, ἐν μεγαλειώδει ἐκλάμπει, ὅλην τὴν αἴγλην τῆς ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς συγκροτήσεώς του. Σώφρων, κατ' ἐξοχὴν συντηρητικὸς χαρακτήρ, ὁ Δημήτριος Γούναρης, δὲν ὑπῆρξε πολιτικὸς ἄνθρωπος τῶν μεγάλων θορύβων, τῆς μεγάλης ὀρχήστρας, τῶν καταφώτων παρασκηλίων. Ἦτο ὁ πολιτικὸς ὁ μᾶλλον ἐσωτερικευόμενος. Ὁ ρέπων πρὸς εὐγενὴ ἰδεώδη. Ὁ ἀδιαφορῶν διὰ τὸν ἀμείλικτον κατ' αὐτοῦ πόλεμον τῶν ἀντιπάλων του, ὁ περιφρονῶν τὰ ὅπλα δι' ὧν ἐδᾶλλετο, ὁ ἀκολουθῶν ἀκαμπτος καὶ ἀπτόητος τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς τιμῆς, ὁ τηρῶν ἀδιατάλευτον τὴν πίστιν ἐπὶ τὸ μέλλον τοῦ Ἔθνους καὶ ὁ πάντοτε ἐλπίζων εἰς τὴν δικαίωσιν τῶν ἁγῶν του προθέσεων.

Διότι ὅμοιαν πρὸς τὴν τοῦ Δημητρίου Π. Γούναρη πολιτικὴν δύναμιν, ὑπεροχὴν διανοίας, ἀκεραιότητα χαρακτήρος, ἀρχαϊκὴν τοῦ ἥθους ἀρετὴν, δὲν θὰ πλάσωμεν ἐκ τοῦ διαθέσιμου πολιτικοῦ ὕλικου, καὶ Γούναρην ἄλλον δὲν θὰ ἴδῃ πλέον ἢ Ἑλλάς, ἥτις κατὰ τὰς τραγικὰς αὐτὰς στιγμὰς τόσον αἰσθάνεται τὸ κενόν, ὅπερ ἀφήκεν ὁ βλαῖος θάνατος τοῦ ἀληθμονήτου Ἑθνικοῦ Ἡγέτου, ὅστις ἀνέκοψεν εἰς τὸ μέσον τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἔκαμε νὰ καταρρεῦσουν τὰ μεγαλεπήβολα ὄνειρα αὐτοῦ ὡς κατέρρευσε τὸ μεγαλοπρεπές του σῶμα μετ' ὁ κτύπημα τῶν ἀπαισίων σφαιρῶν Ἑλλήνων—ἀτυχῶς—στρατιωτῶν...

Δυσχερὲς ὅθεν ἀποβαίνει ἡ πιστὴ σκιαγράφησις τοῦ Μεγάλου Ἑλλήνος Πολιτικοῦ, οὕτινος θρηνοῦμεν τὴν ἀπώλειαν. Τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, ὃν ἡ «Πατρίς», ἡ ἐφημερίς τοῦ κ. Σπ. Σίμου, ἥτις ἐχειροκρότησε τὸν τουφεκισμόν του, ἐθεοποίησε πρὸ δεκαπενταετίας καὶ ἀπεκάλει τούτον Δημοσθένην, Αἰσχύλον, Λυσίαν, Οἰκονόμον ἐξ Οἰκονόμων, νεφεληγερέτην, μάγον τὴν φωνήν, Ὀλύμπιον τὰς ἰδέας, ἠθικὴν κορυφήν, ὑψηλότην, ὑπέρτερον καθ' ὅλα ὅλων τῶν συγχρόνων πολιτευομένων, μελετητὴν σπάνιον, φιλότιμον, σεμνόν, χρηστόν, καλοκάγαθον, υπερήφανον, ἀδαμάντινον τὸν χαρακτήρα, Κέρβερον τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ δικαίου! Τοῦ ἀνδρὸς ὃν ὁ ἀείμνηστος Γαβριηλίδης ἐθεώρησε ὡς τὸν πρῶτον πολιτικὸν ἄνδρα, ὅστις εἰσηλθεν εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς Ἑλλάδος μετ' ἰσχυρὰ καὶ ἀνοίξῃ μίαν ὁδὸν διὰ τῶν στοίχων τοῦ Πολιτικοῦ καὶ Κυβερνητικοῦ Κομπογιαννιτισμοῦ, ἀναμορφωτὴν, ὀργανωτὴν ἀναγεννητὴν, διαλυτὴν τῆς σήψεως καὶ τῆς ἀποσυν-

θέσεως, Γιγαντα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, τῇ ἠθικῇ, τῇ ἀληθείᾳ, ἡμερωτὴν καὶ ἐκπολιτιστὴν τῶν Ἑλληνικῶν πολιτικῶν ἡθῶν.

Τοῦ ἀνδρός, δι' ὃν ὁ Τύπος ὁ Ἑλληνικός, ἀπὸ τοῦ 1902 εἶχεν ἀνεπιφύλακτον ἐνθουσιασμόν καὶ στοργήν, θεωρῶν αὐτὸν παμμέγιστον Ἑθνικὸν Κεφάλαιον. Δι' ὃν ὁ Θεόδωρος Δεληγιάννης ἀπεφάνθη, ὅτι ἀπετέλει πολύτιμον ἀπόκτημα διὰ τὸν πολιτικὸν κόσμον τῆς Ἑλλάδος, δι' ὃν ὁ Δημήτριος Ράλλης ἐξεφράσθη ἀπὸ τοῦ 1903 ὅτι «θὰ πάῃ πολὺ ψηλὰ ὁ Γούναρης», δι' ὃν ὁ Γεώργιος Θεοτόκης ἀνεπιφύλακτως ὡμολόγει ὅτι «ἐξήσκουν τοιαύτην ἐπιρρῆν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀκόμη. αἱ γνώσεις του καὶ ἡ εὐγλωττία του, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἀντιστῇ κατ' αὐτοῦ», δι' ὃν τέλος καὶ αὐτὸς ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, προκληθεὶς νὰ δηλώσῃ ποῖα ἦτο ἡ μεγαλύτερα κατὰ τὴν γνώμην του πρόοδος ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν λήξιν τοῦ ἔτους 1914, ἀπήντησεν, εἰδικώτερον περὶ τοῦ Γούναρη, ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ πολύκροτος ἀγόρευσις τοῦ κρεουργηθέντος ἀνδρός, ἣτις εἶχε προκαλέσει καταπληκτικὴν ἐντύπωσιν παρὰ τῷ πολιτικῷ καὶ δημοσιογραφικῷ κόσμῳ, ἀπετέλει μεγίστην αἰσιοδοξίαν διὰ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους.

— «Ὅδ' εἶναι μικρὸν τὸ κέρδος τοῦτο, ἐξηκολούθησεν ὁ κ. Βενιζέλος, προκειμένου περὶ πολιτευτοῦ ἀπὸ τὸν ὁποῖον πολλὰ προσδοκᾷ ἡ Πατρίς!». («Ἐστία» 31 Δεκεμβρίου 1914).

Ἀπὸ τῶν φοιτητικῶν ἀκόμη σπουδῶν, ὁ Δημήτριος Γούναρης ἐνεφανίσθη ὡς ἀληθὴς προνομιοῦχος φύσις. Οἱ καθηγηταὶ του, κατὰ πλῆκτοι ἀπὸ τὰ δικηγορικὰ προσόντα τοῦ μαθητοῦ τῶν, ἐθεώρουν ὡς ἰδιαίτην δι' αὐτοὺς ἀπόλαυσιν νὰ τὸν ἀκούουν ἀπαντῶντα εἰς τὰ ἐρωτήματά των. Ὅταν κατὰ τὰς δικτατορικὰς ἐξετάσεις, καθ' ἃς ἤρριστευσεν, ἠρωτᾶτο περὶ τινος τῶν καθηγητῶν τοῦ θὰ ἐγκαθίστατο καὶ ἀπήντησεν ὅτι θὰ μετέβαινεν εἰς Εὐρώπην διὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του, οἱ καθηγηταὶ κατεπλάγησαν.

— Πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν σας; Τί λέτε, κύριε Γούναρη; Εἰσθε τόσο ἀρτίος, ὥστε νὰ δύνασθε νὰ διδάξητε, ἀπὸ τῶρα μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ καθηγητὴς Παπαρρηγόπουλος.

Καὶ δὲν ἐπρόκειτο περὶ ὑπερβολῆς. Διότι, φοιτῶν εἰς τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον, παρηκολούθει συγχρόνως καὶ ὅλα τὰ ξένα ἐπιστημονικὰ συγγράμματα καὶ περιοδικὰ πολλάκις δέ, ἀπαντῶν εἰς ἐρωτήματα καθηγητῶν, ἀνεφέρετο εἰς νεωτέρας ἐρμηνείας ξένων καθηγητῶν. παραπέμπων τοὺς καθηγητάς του εἰς ὅσα εἶχεν ἀναγνώσει...

Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ δικηγορικοῦ τοῦ σταδίου ἀπεκαλύφθη μεγαλειώδης ἡ ὑπεροχὴ τῆς διανοίας του, τῶν γνώσεών του καὶ τῆς πολιτικότητός του καὶ πάντες, ὅσοι εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ προσεγγίσωσιν αὐτόν, ἐσχημάτισαν ἐδραίαν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἦτο ὁ ἐνδεδειγμένος ἀντιπρόσωπος τῶν Πατρῶν ἐν τῇ Κοινοβουλίᾳ, ὅτι αὐτὸς ὁ τότε δικηγορὸς τῆς πρωτεύουσας τῆς Πελοποννήσου θὰ διεδραμάτιζε σπουδαιότατον ρόλον ἐν τῇ πολιτικῇ ζωῇ τῆς Ἑλλάδος, ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἐμεσουράνει εἰς τὸ πολιτικὸν στερέωμα τῆς Χώρας.

Μετριόφρων καὶ ἐκ χαρακτῆρος συντηρητικός, ἅμα εἰσελθὼν εἰς τὸ Κοινοβούλιον, ρήτωρ δεδοκιμασμένος αὐτός, δὲν σπεύδει ἐπὶ τὸ βῆμα. Μολονότι ἡ φήμη του ὡς ἐξόχου ρήτορος καὶ ἐμβριθοῦς συζητητοῦ εἶχε προηγηθῇ καὶ ὁλόκληρος ὁ πολιτικὸς καὶ ἐπιστη-

μονικὸς κόσμος τῆς Ἑλλάδος ἐξεθείλαζε τὴν εὐγλωττίαν του καὶ τὴν εὐρυμάθειάν του, ἐν τούτοις ὁ Δημ. Γούναρης ἀπεσύρθη εἰς μίαν γωνίαν τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριάσεων καὶ παρηκολούθει... Ὁ ἀειμνηστὸς φίλος του Νικόλ. Μπουφίδης, ὅστις ἐλάτρευεν αὐτὸν κυριολεκτικῶς, συζητουμένου νομοσχεδίου ἀφορῶντος καὶ τὴν ἐμπορικὴν σχολὴν Πατρῶν, σχεδὸν διστάζοντα, τὸν ὤθησε πρὸς τὸ βῆμα. Καὶ ἡ Βουλὴ διὰ πρώτην φορὰν ἐγνώρισεν τὸν «ρήτορα». Καὶ τὸν ἐπρόσεξε.

Ὑψηλός, μὲ κανονικὴν καὶ ἡρεμὸν φυσιογνωμίαν, ἐκτάκτως συμπαθὴς, μὲ ὀφθαλμοὺς γλυκεῖς καὶ ἀπαστράπτοντας, μὲ φωνὴν βαρύτονον, ἄνευ παρατονίας, μὲ ξανθὸν ὑπογένειον, σεμνὸς ὡς παρθένος καὶ μὲ ἡρέμους καὶ κανονικὰς κινήσεις, κατέκτησε καὶ Βουλὴν καὶ δημοσιογραφίαν καὶ ἀκροατήρια. Ἡ ἐδραιωθείσα γνώμη περὶ τῆς μεγάλης ρητορικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἀξίας τοῦ Γούναρη προέκυψεν ἰδίως ἐκ τῆς μακρᾶς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ σταφιδικοῦ ζητήματος. Ἀδιαφορῶν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς καταπληξίας τοὺς πάντας δημοτικότητός του ἐν Πάτραις, ἀντέδρασεν ἐρρωμένως ἐναντίων τῶν ἀρπακτικῶν διαθέσεων τῶν εἰσηγητῶν τοῦ συστήματος περὶ μονοπωλήσεως τῆς σταφίδος, καθ' ἣν ἐποχὴν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῶν σταφιδοφόρων ἐπαρχιῶν καὶ ἐν Πάτραις ἰδίως οἱ σταφιδοπαραγωγοὶ μαινόμενοι ὑπὲρ τοῦ συστήματος ἐκραύγαζον «**Μονοπώλιον ἢ Θάνατος!**»

Λιθοβολεῖται ἡ οἰκία του, ὑβρίζεται, συκοφαντεῖται, ἀκούει τὰς λαϊκὰς τάξεις καταρρωμένας αὐτόν, καὶ ἐκεῖνος, ἀδιαφορῶν διὰ πάντα ταῦτα, ἀμύνεται τῶν ἰδεῶν του ἀπτόητος ἀπὸ τὰς ἐλεεινότητας τὰς ὁποίας ὑπηγόρευσε κατ' αὐτοῦ ἡ ὀργιάσασα τότε δημοκρατία.

Ἡ συζήτησις περὶ τῆς ἐφαρμοστέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς ἣτις θὰ καθίστα δυνατὴν τὴν ἐξασφάλισιν πόρων διὰ τὴν δημιουργίαν ἰσχυροῦ στρατοῦ καὶ στόλου (1904) παρέχει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐμφανίσῃ ὁ Δημήτριος Γούναρης τὸν πόθον του, πόθον ἀγνοῦ Ἑλλήνος πατριώτου, ὑπὲρ τῆς ἀνασυντάξεως τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος πρὸς διεκδίκησιν τῶν ἐθνικῶν ἰδανικῶν. Καὶ συνιστᾷ θυσίαν ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ. Θυσίαν οἰκονομικᾶς. Ἐπιβολὴν φόρων καὶ οἰκονομικοῦ συνδυασμοῦ τοιοῦτος ὥστε νὰ ἐξασφαλισθοῦν ὅσα ποσὰ θ' ἀπήτουν αἱ στρατιωτικαὶ καὶ ναυτικαὶ παρασκευαί. Ἡ πατριωτικὴ ἐκείνη στάσις τοῦ Δημ. Γούναρη προκαλεῖ τὴν ἐξέγερσιν τῶν λαϊκῶν τάξεων τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν καταλλήλως ἐργασθέντων τῶν πολιτικῶν του ἀντιπάλων. Καὶ εἰς τὰς Πάτρας ἀκούεται ἡ κραυγὴ: **Κάτω ὁ φορομπήχτης!** Ἡ φιλοσοφικὴ ἀδιαφορία του συνοδεύει τὰς κραυγὰς ἐκείνας. Δὲν εἶχε πράξει ἄραγε τὸ καθήκον του;

Εἰς τὰς ἀμέσως γενομένας ἐκλογὰς ὁ Γούναρης ἀπέτυχε. Ἡ στάσις του ἐναντι τοῦ θεσμοῦ τοῦ Μονοπωλίου τῆς σταφίδος, ἡ σύστασις του ὅπως τὸ Κράτος κατέφευγε πρὸς τὸν λαὸν διὰ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ θυσίαν διὰ τὴν στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν παρασκευὴν τῆς χώρας, συνετέλεσαν εἰς τὴν μείωσιν τῆς δημοτικότητός του. Καὶ ἐνῷ ἡ πόλις τῶν Πατρῶν ἐξέλεξεν αὐτὸν βουλευτὴν, τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀγροτικοῦ δήμου Φαρρῶν ἔφερεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἀποτυχόντων. Ἡ ἀποτυχία του αὐτὴ οὐδεμίαντ' ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν. Ἐνδιεφέρθη ἀπλῶς μὴ ἡ ἀποτυχία του ἐκείνη ἦτο ἀπόρροια τῶν κατ' αὐτοῦ διατυπωθεισῶν συκοφαντιῶν καὶ εἰς τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἀπηύθυνε μετὰ τὸ ἐκλογικὸν ἀποτέλεσμα πρὸς τοὺς συμπολίτας του, ἔγραψε μεταξὺ τῶν ἄλλων,

—«.... Οὐδέποτε διανοήθην νὰ ἀγωνισθῶ ἵνα ἐκδιᾶσω ὑπὲρ ἐμοῦ τὴν κρίσιν τῶν ἐκλογέων τῶν ἐμπνεομένων ὑπὸ μόνης τῆς ἀληθείας. Ἐὰν ὅμως ἡ κατ' ἐμοῦ πολεμική, ἡ ὀπλίσασα τοὺς μαυρίζοντας καπνοὺς τοῦ ψεύδους ἐπὶ τῆς ὑποψηφιότητός μου, συνετέλεσεν εἰς τὴν διὰ τῆς ψηφοφορίας ἐκδηλωθεῖσαν ἀπόφασιν τῆς πλειοψηφίας, δὲν δύναμαι παρὰ νὰ λυπηθῶ, ὡς πῶλῃς, διότι δὲν κατώρθωσα νὰ ἐπιτύχω, ὥστε, νὰ καθοδηγήσῃ μόνῃ ἡ ἀλήθεια τὴν κρίσιν τῶν συμπολιτῶν μου!»

**

Μετὰ ἓν ἔτος ἐπανέρχεται θριαμβευτικῶς εἰς τὴν Βουλὴν. Τὸ πολιτικόν τοῦ μέλλον, χαρκαμένον ἤδη, θεωρεῖται ἀσφαλές μετὰ τὴν δόξιν τῆς Ἰαπωνικῆς ομάδος ἣς ἀπετέλει τὸ κυριώτερον στοιχεῖον. Ἡ ὁμάς αὕτη ὑψώνει τὴν σημαίαν τῆς ἀνορθώσεως, τῆς ἐξυγιάνσεως, τῆς περισυλλογῆς, τῆς ἐθνικῆς ἀνασυντάξεως. Καὶ μετέχων τῶν συζητήσεων ὁ Γούναρης δὲν ἀνελάμβανε μόνον ἀγῶνα ἐναντίον τῆς κρατούσης τότε καταστάσεως· ἀλλ' ἐδίδασκε. Καὶ ἀναπτύσσων ἀρχὰς δημοσιονομικὰς οἰκονομολογικὰς, ἀρχὰς πρὸ παντὸς ἐρειδόμενας εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν πολιτικὴν ἠθικὴν, ἐφώτιζε καὶ ὕψωνε τὴν συζήτησιν εἰς τὴν περιωπὴν τῶν ὠραίων κοινοβουλευτικῶν συζητήσεων. Εἶναι γνωστοὶ οἱ μεγάλοι καὶ ἱστορικοὶ ἀγῶνες τῆς ομάδος ταύτης πρὸς συντριβὴν τῶν παλαιῶν μεθόδων καὶ πρὸς δημιουργίαν καταστάσεως πραγμάτων ἐναρμονισμένων πρὸς τὸ σύγχρονον πνεῦμα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ πρὸς τὴν πρόδον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Διακοπτομένων δὲ τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς δὲν ἐτρέπετο εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὰς ρουσφετολογικὰς ἀξιώσεις τῶν συμπολιτῶν του, ἀλλ' εἰς τὴν Ἑσπερίαν, μελετῶν καὶ ἐρευνῶν τοὺς πολιτικοὺς ὁργανισμοὺς τῶν Κρατῶν τῆς Δύσεως καὶ ἀντλῶν ἐκ τῆς τοιαύτης μελέτης ὑψηλὰ διδάγματα περὶ τῆς δημοσιονομικῆς καὶ οἰκονομικῆς ὁργανώσεως τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Ἐπιθυμῶν νὰ παρακολουθήσῃ ἐκ τοῦ σύγγγους τὴν κατάστασιν τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Τουρκίας καὶ τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν, σπεύδει μετὰ τοῦ ἀειμνήστου Π. Πρωτοπαπαδάκη καὶ περιέρχεται ὅλην τὴν Βαλκανικὴν Χερσόνησον, ἐπικοινωνῶν μετὰ τοὺς προκρίτους Ἑλληνας καὶ τοὺς πολιτικοὺς ἀνδρας τῶν χωρῶν ἐκείνων.

**

Κληθεὶς παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πλειοψηφίας (Γ. Θεοτόκη) κατ' ἐπιταγὴν τοῦ λαοῦ ὀλοκλήρου ἐνεργήσαντος δὲν διστάζει νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν πατρίδα καὶ ἀναδέχεται τὴν εὐθύνην τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ὑπ' αὐτοῦ χαραχθείσης ἀνορθωτικῆς οἰκονομολογικῆς πολιτικῆς ὡς Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν. (1908.)

Ἀναλαβὼν τὸ Ὑπουργεῖον ἐμφανίζει σειρὰν μέτρων οἰκονομικῶν αὐτόχρημα φιλολαϊκῶν. Ἐλάττωσις δαρῶν πιεζόντων τὰς λαϊκὰς τάξεις, φορολογία τοῦ εἰσοδήματος, καταπολέμησις τῆς τελωνειακῆς ἀναρχίας, δικαιοσύνη φορολογική, ὁργάνωσις τῶν οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν, ἰδοὺ τὰ πρῶτα μέτρα τοῦ μεταρρυθμιστοῦ Ὑπουργοῦ. Ἀλλ' ἐθίγοντο αἱ Τράπεζαι καὶ αἱ Ἀνώνυμοι Ἐταιρεῖαι, ὅλος ὁ κόσμος τῶν κεφαλαιούχων. Καὶ ὁ ἀγὼν κατὰ τοῦ ἐπαναστάτου μεταρρυθμιστοῦ ὑπουργοῦ ἀρχεται σκληρὸς καὶ ἀδυσώπητος.

Ἡ δημοκοπία τῶν κεφαλαιοκρατῶν ὀργιάζει κατὰ τοῦ φίλου τοῦ λαοῦ, τοῦ ἀπηνῶς φορολογουμένου λαοῦ. Ὁ Γούναρης ἀμύνεται, ἀγωνίζεται ἀκαμπτος καὶ ἀπόητος ὑπὲρ τῶν ἀρχῶν του, διὰ νὰ παραιτηθῇ ὅταν ἀντελήφθῃ ὅτι ἡ Κυβέρνησις, εἰς ἣν μετείχε, ἐπηρεαζομένη ἐκ τοῦ θορύβου τῶν ἐπιτηδελῶν καὶ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τῶν κεφα-

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ Ο "ΤΙΤΑΝ",

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ 3.000.000 ΔΡΑΧ.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

ΑΡΙΘ. ΤΗΛ. 6-54

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 33 ΤΗΛ. ΑΡΙΘ. 5-77

Γραφεῖα Φορτώσεων ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

Τηλ. ἀριθ. 2-73

"ΣΙΜΕΝΤΟΤΙΤΑΝ ΑΘΗΝΑΣ,"

Τσιμέντα «Τίταν» τύπου «Πορτλάν» (Giment artificiel Portland) ἀνταποκρινόμενα εἰς τοὺς αὐστηροτέρους ἐπισήμους κανονισμοὺς τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν δι' ἔργα ἐκ Μπετόν πάσης φύσεως.

Béton armé λιμενικά, πλακοποιία, ἐπιστρώσεις, ὑποστρώσεις δδῶν, κατασκευὴ πλίνθων (τούβλων) καὶ ὀγκολίθων (ἀγκωνάρια), πρέκια κτλ.

Τσιμέντο «Κύνλαψ». Εἰδικὴ κονία, κατάλληλος διὰ τὴν παρασκευὴν ὑδραυλικῶν μμοκονιαμάτων διὰ συνήθεις λιθοδομὰς ἢ πλινθοδομὰς, ἀντικαθιστῶσα μὲ πλείστα ὅσα προτερήματα τὰ ἀμμοκονιάματα ἐξ ἀσδέστου.

Πολὺ ταχύτερα πῆξις. Ἀσυγκρίτως μεγαλειτέρα ἀντοχή, ὅθεν: Ταχύτης ἐκτελέσεως. Σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ πάχους τῶν τοίχων, ἤτοι: Κέρδος εἰς χρήσιμον ὥρον καὶ οἰκονομία εἰς ἐργατικά καὶ ὀγκον λιθοδομῆς.

ΣΥΝΙΣΤΑΤΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΔΙ' ΕΡΓΑ ΛΙΜΕΝΙΚΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις: "ΟΙΝΟΒΟΤΡΥΣ,"

Ἐταιρικὸν κεφάλαιον ὀλοκλήρως καταβεβλημένον Δρ. 10.000.000.

Ἀποθεματικὸν μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1922 - - - - - » 11.618.111.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ & ΟΙΝΑΠΟΘΗΚΑΙ

Ἐν Μύλοις (Ἀθηνῶν), Ἐλευσίνι, Καλάμαις, Θεσσαλονίκῃ, Ἀχαΐα, Πάρῳ, Κύμῃ, Βελλίῳ, Γαστούνῃ, Βραχατίῳ, Λευκάδι, Σάμῳ, Ἀλιβερίῳ, Μαρμπούλῳ (Ἀττικῆς).

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΟΙΝΟΙ: Λευκοί, Ἐρυθροί, Γλυκοί, Μοσχάτοι.
ΟΙΝΟΠ. ΚΑΘΑΡΟΝ διὰ ποτοποιίαν καὶ μετουσιωμένον διὰ φωτισμὸν καὶ θέρμανσιν.
ΟΙΝΟΙ Εἰς Φιάλας: Ἐπιτραπέζιοι, τενωτικοί, θρεπτικοί.
ΒΕΡΜΟΥΤ (ἐκ φυσικοῦ Μοσχάτου).
ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ ΟΙΝΟΥ: Μεγάλῃ παρακαταθήκῃ παλαιῶν ἀποσταγμάτων οἴνου, παραγωγῆς τοῦ ἐν Μύλοις Ἀποσταγματοποιείου.
ΚΟΝΙΑΚ ἀρίστης ποιότητος ἐκ παλαιοῦ ἀποστάγματος.

ΕΑΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1926

ΑΓΓΛΙΚΑ ΉΓΓΥΗΜΕΝΑ ΚΑΣΜΗΡΙΑ

ΦΙΝΤΕΞ

ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΠΕΝΤΛ & ΡΙΒΕΤΤ ΛΙΜΙΤΕΔ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ ΧΟΥΔΕΡΣΦΙΛΔ & ΣΚΩΤΙΑΣ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ Η ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΣΥΛΛΟΓΗ
ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : Μέγαρον Έφεσίου ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΠΩΛΗΣΙΣ ΛΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΧΟΝΔΡΙΚΗ

Εύρίσκονται επίσης εις τούς καλυτέρους έμπορορρά-
πτας τής πρωτευούσης και τών έπαρχιών.

Ειδική ύπηρεσία αποστέλλει δείγματα τῷ αιτούντι.

Παραγγελίαι δεκταί οίασδήποτε ποσότητος αποστελλό-
μεναι ή έξ Αθηνών ή εκ Λονδίνου.

ΑΓΓΛΙΚΑ ΦΙΝΤΕΞ (ΣΗΜΑ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ)

Έγγνώμεθα υπενθύμως ότι τὰ υπό τὸ κατατεθέν
σήμα **ΦΙΝΤΕΞ** κασμήρια, προϊόντα τῶν ἐν Huddersfield
(Αγγλίας) εργοστασίων μας εἶναι κατασκευασμένα ἀπὸ
τὰ ἐκλεκτότερα ὑπάρχοντα ὕλικά και ἐπεξεργασμένα μετὰ
τῆς μεγαλυτέρας δυνατῆς ἐπιμελείας και τελειότητος.

Όλα τὰ ὑφάσματα μας τὰ φέροντα εἰς τὰ ἄκρα κεντη-
μένον τὸ σήμα **ΦΙΝΤΕΞ** εἶναι τελείως ἡγγυημένα εἰς τούς
ἀγοραστὰς τόσον διὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χρωματισμοῦ τῶν,
τὴν ἀπαλότητα τῆς ἀφῆς, και τὴν ἐξαιρετικὴν τῶν ἀντο-
χὴν ὅσον και διὰ τὴν ἀμεμπτον τεχνικὴν τῶν ἐκτέλεσιν.

PENDLE & RIVETT LTD